

Șef Rabin dr. Moses Rosen

Pericopa Vaiakhel

Kahal, sfânta noastră comunitate

Vaiakhel „Și a adunat“ — iată cuvîntul ce exprimă întemeierea celei dintii comunități evreiești. Moșe a adunat כל עדת ישראל o „întregă obște a lui Israel“, spre a o determina să realizeze un „kahal“ קהל, o colectivitate specifică prin unitatea și unicitatea ei, în care fiecare component să aibă conștiința că are o sfîntă datorie de împlinit în slujba lui Dumnezeu, a poporului nostru, a umanității.

„Vaiakhel“, acest capitol biblic ne arată cum s-au împlinit toate instituțiile obștii celei dintii, toate serviciile comunitare. Lăcașul sfînt מִשְׁכַּן cu rugile sale, altarul מִזְבֵּחַ cu lumina învățaturii, שֵׁלֶם masa cea sfîntă, simbol al dreptului la piine pentru toți להם הפנים, toate laolaltă înfățișează tripla menire a unei comunități evreiești, cea religioasă, cea culturală și cea de ajutor social.

Kahal — cuvînt binecuvîntat și totodată calomniat, mărturie a tenacității noastre în voința de supraviețuire, sfidare aruncată tuturor piedicilor și prigoanelor. Cît venin s-a vărsat spre a înfățișa Kahalul ca un fel de ocultă și tenebroasă nelinite a evreilor de pretutindeni! Cîtă splendoare dă însă imaginea reală a kahalului, care a înfățișat, în toate timpurile, o comunitate de aspirații și învățatură a tuturor așezărilor evreiești, concretizată într-o Tora tradusă în toate limbile pămîntului.

Tora, ne-a poruncit nouă Moșe, e moștenirea kahalului lui Iaacov (Deuteronomul 33,4). Ea a rămas întotdeauna un stîndard ce l-am desfășurat înaintea tuturor, un stîndard care nu numai că nu are ce ascunde, ci afirmă — cu riscul ca purtătorii săi să sufere cele mai cumplite dintre chinuri — idealurile, viziunea umanistă, universalistă a dreptății, păcii și armoniei pe acest pămînt.

Iată miraculoasa putere a kahalului. De mii de ani sintem împărășiați și fărîmițați pe toate meridianele, trăim în civilizații diferite, în sisteme sociale diferite. Deasupra barierelor dintre țări și filozofii despre viață, în pofida depărtărilor, înfrîngînd legile spațiului și timpului, Tora, învățătura noastră, a rămas aceeași, realizînd unicitatea noastră de comunitate și de credință.

Cum a creat Moșe această primă comunitate? Rași, neintrecutul comentator al Torei scrise și orale, mare mai ales prin simplitatea și logica tălmăcirii sale, explică cuvîntul וַיִּקְהַל Vaiakhel, arătînd că forma sa gramaticală e adică „a face pe altul să săvîrșească o acțiune“. Rași explică : „Moșe i-a făcut să se adune, să se unească într-o singură colectivitate“ prin forța cuvîntului său. Aceasta i-a mobilizat la acțiune.

Intr-adevăr, citind mai departe același verset (Exodus 35,1) găsim cuvintele אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם „Acestea sînt cuvintele pe care Dumnezeu a poruncit să le faceți“.

Davar — cuvînt? Limba ebraică este singura în care același termen „davar“ exprimă și noțiunea de cuvînt și pe aceea de obiect, faptă ; și abstracțiunea și concretul.

Deși fanatici credincioși ai cuvîntului-forță care stă la însăși baza cosmogoniei, noi confundăm în mod voit și nu numai lexical cuvîntul și fapta. Tora e sfîntă, fiecare literă a ei este o comoară numai atunci cînd cuvintele ei se transformă în fapte. De aceea iudaismul nu e numai o religie, o concepție teoretică, ci un mod de viață ; de aceea a fi evreu înseamnă ca din zori și pînă în noapte fiecare pas în viața ta să fie faptă înnoabilă de minunata putere a cuvîntului pus în slujba binelui.

Iar după ce Rași s-a întrebă cum s-a produs cea dintii adunare laolaltă a unei comunități evreiești, el continuă întrebînd cînd anume s-a petrecut acest eveniment și răspunde

„A doua zi după Iom Kipur“

Pline de tîlc și de semnificații sînt aceste comentarii ale marilor învățați. E vorba de primul Iom Kipur din istoria evreiască. Moment dramatic, covîrșitor, emoționant și plin de consecințe. Era ziua marilor revizuirii și a dureroaselor învățăminte. Moșe a ales tocmai a doua zi după Iom Kipur spre a crea comunitatea, pentru că știa că numai astfel asigură viitorul poporului său, pentru că aceasta era ziua cea dintii în care davar — cuvîntul de ieri, cuvîntul rugii, al învățaturii, al făgăduielilor către Dumnezeu, către propria noastră conștiință, devine davar-faptă לעשות — acțiune menită a îndrepta greșelile trecutului, a pune baze sănătoase și trainice unei colectivități care nu are voie să-și piardă încrederea, care trebuie să-și păstreze nu numai speranța ci și certitudinea în viitorul său luminos...

PRIMIRI LA PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU

Ministrul industriei și comerțului din Israel

Președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a primit, joi 23 februarie a.c., pe Gideon Patt, ministrul industriei și comerțului din Israel.

Oaspetele a transmis președintelui Nicolae Ceaușescu un mesaj călduros și cele mai bune urări din partea primului-ministru israelian, Yitzhak Shamir. Președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru mesaj și a transmis salutul său primului-ministru israelian.

A avut loc un schimb de păreri cu privire la evoluția raporturilor româno-israeliene, subliniindu-se, de ambele părți, posibilitățile existente pentru dezvoltarea colaborării, îndeosebi a schimburilor comerciale dintre cele două țări, în folosul reciproc al popoarelor lor, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării între națiuni.

Au fost abordate, de asemenea, o serie de probleme actuale ale vieții internaționale, o atenție deosebită fiind acordată evoluției situației din Orientul Mijlociu. Oaspetele a dat expresie înaltei aprecieri pe care guvernul și poporul israelian o dau poziției României, demersurilor președintelui Nicolae Ceaușescu pentru rezolvarea situației din Orientul Mijlociu, pentru instaurarea păcii în această zonă a lumii.

Președintele României a relevat importanța pe care o are, în actualele condiții, desfășurarea de tratative între părțile direct interesate și a insistat pentru întreprinderea de noi inițiative în acest sens, menite să contribuie la realizarea păcii în regiune.

La întărire a luat parte Vasile Pungan, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale.

A fost de față Zvi Brosh, ambasadorul Israelului la București.

Convorbirea s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

Delegația Confederației Generale a Muncii din Israel

Președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a primit la 24 februarie a.c., delegația Confederației Generale a Muncii din Israel, condusă de Yeruham Meshel, secretar general al confederației, membru al parlamentului israelian și al Secretariatului Partidului Muncii din Israel, care, la invitația Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, a făcut o vizită în țara noastră.

Șeful delegației Confederației Generale a Muncii din Israel a adresat președintelui Nicolae Ceaușescu un cald salut și cele mai bune urări din partea președintelui Partidului Muncii din Israel, Shimon Peres. Președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit și a adresat, la rîndul său, președintelui Partidului Muncii un salut călduros și urări de succes în activitatea pe care o desfășoară.

În cadrul convorbirii au fost abordate probleme privind relațiile româno-israeliene și au fost evidențiate largile posibilități existente pentru dezvoltarea acestora, în folosul celor două țări și popoare, al cauzei păcii, destinderii, cooperării și înțelegerii internaționale. S-a relevat, totodată, însemnătatea dezvoltării legăturilor dintre sindicatele din România și Israel, subliniindu-se că aceasta reprezintă o contribuție importantă la întărirea relațiilor de colaborare româno-israeliene. În acest context, a fost exprimată hotărîrea de a se acționa în continuare în vederea întăririi relațiilor dintre organizațiile sindicale din cele două țări.

Au fost abordate, totodată, unele probleme internaționale actuale, relevîndu-se rolul sindicatelor, al clasei muncitoare în lupta pentru dezarmare, pace și colaborare, pentru soluționarea conflictelor dintre state pe cale pașnică, pentru înlăturarea din relațiile internaționale a politicii de forță și dictat, pentru respectarea în raporturile dintre state a principiilor suveranității, independenței și egalității în drepturi.

Șeful delegației a evidențiat apărutul României, al președintelui Nicolae Ceaușescu la soluționarea globală a conflictului din Orientul Mijlociu, exprimînd aprecieri la adresa eforturilor președintelui României depuse pentru rezolvarea pe cale pașnică, prin tratative, a problemelor din această zonă.

La primire a luat parte Nicolae Constantin, președintele Consiliului Central al U.G.S.R.

A fost prezent Zvi Brosh, ambasadorul Israelului la București.

Convorbirea a avut loc într-o atmosferă cordială.

Apare:

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN
ÎNVĂȚĂTURI BIBLICE

(Volumul III)

ŞALOM ALEHEM

Universul

Lumea lui Şalom Alehem este a „Luft-menschen”-ilor, a căror substanță e alcătuită din fum, vînt, noroi, spaimă și vis, lumea șteit-ului chagalian, în care palpită inimile aparului, ceasului, hamalului, harabagiului, jumultoarei de găini, cizmarului, croitorului, bocitoarei, mistului, pețitorului, fără nimic solemn în suferință, minie, tandrețe, fiindcă foamea, frigul, revolta nu le îngăduie să fie altfel decît sinceri și spontani.

Indrumați spre istorie, fiindcă șteit-ul a devenit pentru noi istorie, ne deslușim în el nu doar rădăcinile, ci o concepție despre viață, problematica unei structuri iudaice specifice, modelată de Diaspora, grefată pe un tipar evreiesc etern, pe acel „mundus subterraneus”, dovădu-și totdeauna prezența în clipele de răscruce ale vieții noastre.

Eruii lui Şalom Alehem sînt parte integrantă din istoria spiritului național. Îi abordează el dintr-un unghi critic? Criticismul este un efect al acuității viziunii creatoare. Detașarea, ironia și autoironia sînt dublate de o profundă înțelegere a celui care aparține lumii ce se zbate în paginile sale. Ceea ce conferă unitate operei şalomalehemiene este un simț excepțional al sincroniei impulsurilor proprii ale unui personaj cu sensul general al colectivității căreia îi aparține, proporționalizarea viziunilor sincere ale naturii proprii la scara impusă de experiența socială.

Romanele sale Menahem Mendel, om de afaceri, Tevie Lăptarul, Stele răcitoare nu sînt nici ierbare, nici sere, ci adevărate expediții în sufletul evreiesc, nu pe latura lui contemplativă, ci surprinzîndu-l în plin iures, în tot tumultul hazului de nezac al luptei pentru existență. Nimic caricatural, nimic peiorativ și nimic abstract. Sublimul se naște din particularul plin de universalitate, din realitatea diformă, apăsătoare, aspră. Alehem face psihologie dialectică, sub raport lexical (eruii își exprimă duioșia, de pildă, prin invective) și sub raport epic (un amănunt tragic, moartea „dusmanului” Hoțmah sau Holzmann îl transformă pe Muravcik, fostul impresar al unei trupe de actori ambulanzii, din „Stele răcitoare”, într-un prieten devotat familiei defunctului). Această evitare a unidimensionalismului, vasele tablourilor sociale, coloratura violentă în gustul lui Hogarth, gestul popular, franc și sint instrumentele obișnuite de lucru. Lumii lui îi sînt proprii toate nuanțele pasionalului, tot ce înseamnă emoție omească; indiferenții, blazatăii, afectății sînt eliminați în afara granițelor ei. A-i folosi vocabularul înseamnă a intra în adîncul ei sufletesc.

Creația lui Alehem poate reprezenta azi un cîmp de reconstituirii sociologice, morale, geografice și chiar gastronomice. Există pretutindeni o voluptate de a trăi a personajelor interceptate dinamic de autor la modul plastic și auditiv. Alehem folosește, cu o dezinvoltură înfîlțită numai la marii scriitori, portretul, monografia analitică, asociația. Cele două mari tipologii, himeristă (Menahem Mendel, Leibl Rafalovici, Grisa Stelmah, Reizl Spivak etc.) și realistă (Tevie Lăptarul, Susen-Vesimie, Seine-Seindl, Nuhăm sin Vevik etc.) sînt mai vii decît viața însăși. Dar ce nu este personaj la Alehem? Ulița Domnului din Holănăști, heiderul din Voronka, sinagoga din Casrilifka, totul depășește documentul biografic, atînd faptul că adevărații scriitori cunosc toată claviatura vieții. Fiecare secvență de atmosferă, multime, monolog, introspecție psihică, cvintet sînt mereu proaspete, atrăgătoare, noi. Marele talent rupe clișeele, schemele preconceptuate, prejudecățile academizate. Universul născut din condeiul lui Alehem erupe într-o cascadă de viață evreiască și, totodată, etern-umană, desfășurîndu-se în principalele ei ecuații: naștere, nunță, moarte. Universul acesta are o existență obiectivă, desine-stătătoare, filmul condiției evreului în Diaspora secolului al XIX-lea situîndu-se, astfel, în prezent.

De fapt, Şalom Alehem e un liric. Meliorismul, umorul, verva, toate sînt fațade ale nevoii de a-și autopersifla lacrima, elanul romantic. El vine spre carte din spre viață și comentariile livresce ale lui Tevie Lăptarul, de exemplu, sînt un mod de a da citatului replica experienței de zi cu zi. Aparent, Alehem poate fi gîndit ca un reproducător al vastului material de viață năvălind din toate părțile spre dînsul. Numai că arta lui constă tocmai în dăruierea acestei impresii, simulară cu senzația pe care o ai ascultîndu-l pe eruii lui Caragiale, generată de forța de a depăși acest material, remodelîndu-l în retorte proprii, printr-o analiză și sinteză superioare.

125 de ani de la naștere

De prisos a vorbi despre biografia lui Şalom Alehem, fiindcă, asemenea creatorilor de figuri și fresce imense, biografia lui se contopește cu cea a creațiilor sale. Alehem nu e „personal”, e ca natura însăși. Este Eli cu cvasul și ciștigătorul „lozului cel mare”, conviețuind într-o simbioză plină de zbućium cu Ghił Purishevici și Chipărș și, prin aceasta, unul din marii noștri scriitori naționali.

Eroul

Eroul lui Şalom Alehem, pe care-l purtăm fiecare în suflet, trăiește în iluzie ca-n adevăr. Dar investește în iluzie atîta intensitate afectivă, atîta frenezie, încît nici o ciocnire de-o clipă cu realitatea, nici o decepție, cît de amară, nu-i destul de puternică pentru a-l face să devină altul. Nu poate trăi decît în consens cu el însuși, astfel încît neizbinda materială se transformă în izbîndă spirituală.

Existență religioasă, cît de continuată e generațiilor, forme de conștiință a identității ale unei colectivități umane. Cu ajutorul lor el învinge moartea. Eroul lui Alehem, hărțuit din toate părțile de nezacuri, nu are în față decît imperioasa problemă a supraviețuirii; de aici — o filozofie aparte, care face din normele de comportament social puncte de plecare și repere în alcătuirea unui sistem de cunoaștere.

Spre deosebire de multe prototipuri romanesti ale secolului al XIX-lea, eroul şalomalehemian nu are nimic vetust în el; deși, în secolul nostru, lumea lui a fost pustiiată, nimicată, arsă; deși croitorul, sacagiul, birjarul străvechiului ștel au fost răpuși în camerele de gazare ale lagărelor naziste din timpul celui de-al doilea război mondial, eroul acesta trăiește, fiindcă Şalom Alehem a împlinit, ca un Ieheskial modern, porunca divină: „Din cele patru vînturi, vîno, tu, spirit, și pătrunde în aceste trupuri fără viață, pentru ca ele să trăiască”. A împlinit-o

Crezul artistic

Arta lui Alehem ar putea fi sintetizată în absența oricăror bariere între sine și hirtia de scris. Alehem nu cunoaște inhibiția. El comunică cu tot ceea ce se desfășoară, fiindcă totul e de-o substanță măsurată cu singele care-i irigă trupul, totul e în sine. Nîm contemplant spectacolul și-i găsim epitețe, comparații, metafore. Dar el nu se sînchisește de conderajările noastre estetice. Încercăm atunci să descoperim „Adrisantul”, ștelul că Şalom Alehem scrie de parcă avea întodeauna în fața lui pe cine care să-l asculte, și credem că totul e datorează sentimentului asistenței artistice interocutor nevăzut. Dar nu. Adevărul e că Şalom Alehem scrie cum îi vine. Se implică pe sine și totodată, e în alături erouilor săi. Îi lasă să acționeze independent; să vorbească nu cum a scrie, ci cum se vorbește: „Ei și? Crede că ai scăpat cu atîta? Aș! Cînd a fost să fie trecut în catalog și băiatul cel lalt, Hulivăv îi zicea... și să scoată cîtăntă... ia-l pe Hulivăv de unde nu? Ce s-a întimplat?” Am deschis o pagină la întimplare și am citat cîteva rînduri. Mecanismul pare simplu, ca viața însăși. Și, totuși, e la fel de enigmatic ca și adevărul. Atunci cînd încearcă să vorbească și numele său personal, să facă eseu filozofic sau introspecție psihologică despre adică atunci cînd folosește metode indirecte ale analizei, Alehem nu depășește hotarele naivității. Tot așa, dar ne oprim asupra țesăturilor conflictuale din romane. Fiindcă toate aceste elemente de literaturizare vieții. Atunci cînd însă lasă analiza la o parte, cînd îl ascultă, acesta e taina, își ascultă omuleții lui dragi de pe ulița evreiască, atunci Alehem încetează de a mai face literatură. Cuvintele pline de vitalitate frenetică, fără nimic convențional în ele, mișmă libere de orice rețineri, de orice contrafacere. Şalom Alehem nu e un erou, un rezgizor sau un păpușar. Nu e sentimentul distanțării, al privirii de sus. Nu-l ridică pe erou, nici nu-l coboară. Firescul vine de aici. Alehem e „un de-ai lui”, fiindcă propria-i viață a fost așiderea ca a lui: un lanț de suferință de frămîntări, de iluzii spurberate, de treziri deloc vesele și de luări de la o păt în necunoscut.

„Cea mai bună carte e viața — scrie Alehem, în 1895, prietenului și confratelui său Mordhe Spector — și cel mai bun roman e viața fiecăruia dintre noi. Și fiindcă viața mea e plină de diverse întimplări, caractere și tipuri, mi-am pus în gînd să încep să scriu zilele aceste o carte care să cuprîndă diverse episoade trăite de mine (...). Cred că-ți dă singur seama că n-o să mă apuc să scriu cîtorului cum am mîncat sau cum am învățat sau cum am dormit. Vreau doar să mă opresc asupra faptelor care pot avea un interes deosebit nu numai pentru mine, ci și pentru ceilalți”.

Această avertură la „Întoarcerea de la Iarmaroc”, așa cum avea să-și intituleze Şalom Alehem romanul autobiografic, rămăsese neterminat, luminează cea de-a doua latură, tot atît de însemnată ca și prima (arta de a-și asculta personajele), aceea a capacității de selecție și de potențare simbolică a materialului brut de viață. Ce-l are la dispoziție.

Şalom Alehem își mărturisește crezul artistic: „Literatura se face cu zbućium și nezacuri; drept compensație răbîm indoielile de mine însuși”. De ce perseverează atunci? Fiindcă literatura este refugiu și revanșă împotriva suferințelor îndurate, un mod de a-și menține echilibrul, de a se învinge pe sine de a-și simți viața plină și a și-o justifica.

Iată ultimele rînduri ale marelui scriitor: „Zac așa cît e noaptea de mare. Nu pot închide ochii nici măcar pentru un minut! Gîndurile mă frămîntă întru-nă. Ce rost are să nu fac nimic? Și spun mamei (soției): De ce să-mi pierd vremea degeaba? Mai e mult pînă la ziua... Mai bine lucrez. Dă-mi tocul și hirtia! Mi-e mult mai bine dacă scriu... Tot nu mă lasă gîndurile în pace!”.

Da, Alehem nu și-a pierdut vremea degeaba. Opera lui uriașă e un pamflet împotriva tuturor nedreptăților îndurate de omul pus în țarc, e solidară cu toți ofensații vieții, e singurul răspuns împotriva oricăruia dictator care ar crede că demnitatea umană poate fi călcată în picioare.

GÎNDURI

- La ce bun romanele, cînd însăși viața e un roman?
- Aicea zace un evreu de rînd / Ce-a scris pe limba lui pentru popor. / El pentru omul simplu a fost ocîrînd / Povestitorul tobă de umor. // Viața o lua în zeflemea, / Făcînd pe seama ei amare glume. / Dar lumea toată de-o înveselea / El, bietul, o ducea ca vai de lume. // Cînd cititorii săi rîdeau mereu / Și culegeau din file bucurie, / Cel care-a scris — o știe Dumnezeu — / Bolea pe-ascuns, ca nimeni să nu-l știe („Eptatul lui Şalom Alehem” — scris de el însuși și gravat pe mormîntul său).
- Cel mai bun cal are nevoie de un bici, cel mai deștept om are nevoie de un sfat.
- Mai bine să fii cu ochii în patru dinainte, decît să fii cu ochii în lacrimi după aceea.
- Să nu te lauzi cu ziua de mine.
- Dacă mîncîci o bucată de piine, trebuie să știi pentru ce.

Valorile lui sînt șteit-ul — șteit-ul nu e ca noțiune concretă, ci suflutească — și forța credinței. Ce așteaptă el, din prima zi a nașterii sale și pînă în ceasul cînd se pregătește de marea călătorie fără de întoarcere? Așteaptă miracolul. Întîmplarea fericită care să-l izbăvească de nezacuri. Înainte de eroul lui Kafka, eroul lui Şalom Alehem simbolizează, prin mii de variațiuni, însemnătaea perspectivei și îndrîjita căutare a fericirii, cu atît mai tenace cu cît i se refuză mai mult. Ca și pentru eroul lui Kafka, așteptarea eroului şalomalehemian nu e pasivă. Gînditorul, fiindcă, în esență, eroul acesta este un filozof, lansînd mereu întrebări, din unghiul de vedere al tuturor meserilor pe care le îmbrățișează, asupra „părții sale de eternitate”, asupra destinului evreiesc și uman, în genere, gînditorul, deci, e dublat de un om de acțiune. Există un neastîmpăr al autorului însuși, repercutat la nivelul poporului care trăiește în paginile sale — fiindcă ce altceva este eroul său, dacă nu poporul evreu însuși? —, există, așadar, un neastîmpăr și o dirzenie de a voi să fie ceea ce este, nu ceea ce patul lui Procust al realității încearcă să-l reducă, să-l mutilizeze, să-l „adapteze”. Cum de reușește să se mențină la suprafața apei? Prin fațeta lui așa-zis „realistă”, fiindcă realismul poporului evreu are cu totul alți parametri decît ne-am obișnuit să-i considerăm ai noțiunii propriu-zise.

„Cine studiază istoria poporului evreu și nu crede în minuni nu e realist”, avea să spună mult mai tîrziu Ben Gurion, sintetizînd cea mai importantă coordonată a acestui tip de realism. Realismul eroului şalomalehemian este instinctul de conservare nu atît propriu, cît al speciei. Brit-Mila, Bar-Mitzva, hupa etc. sînt nu doar acte individuale de

cu talentul și dragostea lui pentru acest erou.

Interesant este că eroul lui Alehem e, cu precădere, copil și adult. Copilăria lui se aseamănă cu a lui Buimăș, protagonistul lui Ion Călugăru („Copilăria unui netrebnic”), desfășurîndu-se într-un ștel văzut la modul gray-legic de un Fundoianu, de pildă, fiindcă la Fundoianu accentul cade mai mult pe întreprînderi om-natură, și văzut mai mult burlesc de Alehem, fiindcă Alehem se instalează înăuntru, în modul de a simți și de a reacționa al vârstei infantile. Marutitatea se concentrează, îndeosebi, în teritoriul tuturor vicisitudinilor îndurate pentru un singur scop: ocrotirea, asigurarea „viitorului” copiilor. Dacă ne gîndim numai la unul din cîntecele noastre populare care au făcut ocolul lumii, e vorba de „A idise mame”, putem să înțelegem ce înseamnă dragostea părintească și dragostea bunilor pentru copii. Pretutindeni, și la toate popoarele, părinții își iubesc copiii. Dar nicăieri ca la poporul evreu conștiința destinului tragic, căpătată în milenii de Diaspora, nu a generat o mai profundă duioșie și tristețe, o mai adîncă grijă și teamă, un spirit de sacrificiu mai dramatic, ascuns în duritatea cotidiană a vieții, unde nu e timp de vorbe frumoase și de mîngîieri meșteșugite, dar se poate exprima totul lapidar și cu o cutremurătoare sinceritate și profunzime.

Febrii lui ingenios, eroul lui Alehem se află întodeauna hărțuit de tot soiul de dificultăți. E mereu înfrînt și mereu se ridică singur, ajutîndu-se cu ideea că i-ar fi putut fi și mai rău decît i-a fost (a trăi prin comparație, iată cea mai reductibilă poziție pentru a-ți păstra echilibrul) și cu o glumă.

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Reconciliere și penitență

Cardinal ROGER ETCHEGARAY
Arhiepiscop de Marsilia

(Text prescurtat)

În decursul acestui Sinod, gândurile mele se îndreaptă în mod deosebit spre poporul evreu, fiindcă acest popor, trăind în mijlocul tuturor popoarelor, trebuie să fie beneficiar al dublei misiuni a reconcilierii și penitenței datorate de Biserică într-un sens strict religios, din cauza legăturii originare care unește iudaismul cu creștinismul.

Pe adevăratul măsline, care este Israel, au fost altoite ramurile unui măsline sălbatic, care sînt popoarele trecute la creștinism. Metafora ne îngăduie să înțelegem mai bine natura privilegiată a relațiilor noastre cu iudaismul. „**Trebuie să admitem că am uitat rădăcina evreiască, care rămîne sfîntă**” (Romani, 11,29).

Inevitabila întrebare care este pusă de Biserică este aceea a permanentei vocații a poporului evreu, a semnificațiilor acesteia pentru creștinii înșiși. Nu e destul să descoperi bogățiile patrimoniului comun. Puțin cîte puțin, urmărind lucrările Conciliului al II-lea al Vaticanului, fără a pierde nimic din originalitatea lor, a devenit clară pentru mine importanța rădăcinilor evreiești. Continuitatea poporului evreu nu este, pentru Biserică, numai o problemă privind relațiile externe care trebuie avute în vedere, ci și o problemă internă care vizează propria ei definiție.

Nu este această legătură unul din elementele tensionale, dinamice ale istoriei salvării? Ca în parabolă, ea reamintește că cei doi fii pot intra în posesia moștenirii întregi numai dacă fiecare e gata să-și sprijine unul pe celălalt, fără invidie, mulțumind pentru binecuvîntarea Tatălui.

După definirea limitelor misiunii noastre de reconciliere cu poporul evreu, trebuie să privim cu seriozitate misiunea noastră de penitență, de căință pentru atitudinea noastră seculară în această privință. Nu vreun calcul oportunist ne forțează să ne facem această datorie dreaptă, ci solidaritatea cu toți cei care sînt descendenții lui Abraham. În calitate de episcop al unui oraș care are un număr egal de evrei și de musulmani, pot să afirm că ambele comunități trăiesc în bună înțelegere și că, personal, sînt în bune relații umane și pastorale cu cele două comunități.

Să învățăm, așadar, să cerem iertare Domnului și fraților noștri care au fost silii să trăiască ororile Holocaustului. Să facem în așa fel încît totul să fie reparat, fiindcă trebuie reparat.

Dar să ne amintim, de asemenea, că evreii au fost cei care, prin convergența lor materială și spirituală cu Biblia, prin refuzul de a crede în idoli și, atât de adesea, prin martiriul lor, au înălțat propria noastră credință pe o treaptă superioară de sacralitate.

COMUNIDAD RELIGIOSA HEBREA
"ADATH ISRAEL" DE CUBA

אידישע קהלה עדת ישראל
אד ארבע

EVREII DIN CUBA

Printre primii evrei stabiliți în Cuba, în 1492, sînt menționați marani. Unul dintre aceștia, Luis de Torres, a fost trimis de Columb, într-una din expedițiile sale, să exploreze aceste ținuturi. Hernando Alonso, unul dintre soldații lui Cortes, a fost arestat de Inchiziție, în 1528, pentru că a cîntat un psalm în care figurau cuvintele „Israel în Egipt”. În secolul al XVII-lea, grupuri de evrei din Brazilia s-au stabiliți în Cuba, în timpul recuceririi Braziliei de către portughezi. În pofida persecuțiilor inchișitoriale, evreii și-au adus și ei contribuția la propășirea economică a țării, extinzînd relațiile comerciale ale Cubei cu Germania, Olanda, S.U.A.

Comunitatea evreiască din Cuba capătă un nou statut după cucerirea independenței de stat a Cubei, în 1898. Constituțiile cubaneze din 1902, 1928 și 1940 au stabilit principiul libertății religiei și separării dintre biserică și stat. În acest mod s-au pus bazele legale ale unei vieți evreiești mai libere, sub aspect religios, cultural, de asistență socială.

În 1904, au fost înființate Uniunea Congregațiilor Evreiești și o sinagogă. Din 1906 este menționată existența unui cimitir. În timpul primului război mondial se stabilesc în Cuba evrei veniți din Turcia. Mulți dintre ei au nevoie de sprijin material. Unii membri ai U.C.E., în mod special David Blis, vin în ajutorul lor. În 1914, evreii sefarzi întemeiază o organizație numită „Union Hebraea „Shevet Ahim” (Uniunea Evreiască „Fraternitatea”). Între 1920 și 1924, evrei din Europa de est imigrează în Cuba. Principala organizație a evreilor din Europa de est în Cuba, creată în 1926, este „Centro Israelita”. Tot în 1926 se pun bazele unei organizații evreiești de femei: „Asociación Feminina Hebraea de Cuba” („Asociația Femeilor Evreice din Cuba”).

Prima școală evreiască, funcționînd sub auspiciile Congregației sefarde „Shevet Ahim”, a fost înființată la 21 ianuarie 1924. Din 1924, școala a trecut sub patronajul lui „Centro Israelita”. În 1935 a fost fondat Colegiul Iavne. I-au urmat școala „Șalom Alehem” (1940), școala de pe lângă templul „Beth Israel” și altele.

În 1970, statisticile arătau că obștea evreiască din Cuba număra aproximativ 1500 de membri, dintre care 1000 în capitală, restul în alte localități și că existau cinci sinagogi.

„Într-una din zilele calde ale timpului petrecut la Havana, mi-am propus să fac o vizită și Sinagogii, situată nu departe de portul comercial, pe avenida Picota, la nr. 52.

Edificiul sacru, care se înalță pe patru nivele, aureolat la intrare de o menora și de gravuri cu însemne iudaice, este

o construcție de toată splendoarea. Aici am cunoscut oameni care m-au intiminat cu multă căldură și amabilitate.

Din discuțiile purtate cu gazdele, aflu că impunătorul edificiu a fost ctitorit în 1956, de către dl. Kalman Wodonov, cu ajutorul unor confrăți din S.U.A. Edificiul funcționează zilnic. De 20 de ani sinagoga nu mai are rabin, predicile și activitățile de cult sînt ținute de către dr. stomatolog MORITZ LISZOVITZ, un renumit cărturar, apreciat nu numai de concetățenii săi, ci și de turiștii care vizitează Havana.

În seara Săbatului și a doua zi, de Roș Hodes, am participat și eu, ca invitat, la slujbă, alături de cei 12 enoriași ai sinagogii, care, în majoritatea lor, erau vîrstnici. Administratorul, foarte bucurat că avea oaspeți din România, pe care și-a propus să o viziteze, mi-a oferit în dar o „kipa” (tichie) foarte frumoasă, din mătase, de culoare galben-oliv.

Micuta comunitate evreiască de pe acest petic de pămînt al lumii, care numără azi circa 1000 de membri, dintre care 350 trăiesc la Havana, își continuă pașnic tradițiile străbune, care sînt păstrate și transmise generațiilor noi, își manifestă dragostea și atașamentul față de învățătura sfîntă, grija față de cei bolnavi și fără familie. Toate dovedesc din plin forțele morale ale acestui pașnic popor, în ciuda tuturor piedicilor care i-au stat în cale.

SERBAN GHEORGHIU

Colegiul de studii iudaice de la Heidelberg

„Atît viața intelectuală, cît și cea științifică germană, mai ales în secolul al XIX-lea și pînă în 1933, ar fi fost mult mai săracă fără cetățenii evrei. Sîntem mindri de această epocă a istoriei și tradiției germane...”, a declarat Helmut Schmidt în alocuțiunea rostită la festivitatea organizată cu prilejul celei de-a 85-a aniversări a lui Nahum Goldman. Această recunoaștere de către fostul cancelar al R. F. Germania este atestată de nume scrise cu litere de aur în istoria culturii germane, în istoria umanității.

Deși numărul celor ce alcătuiesc actuala obște evreiască din R. F. Germania este redus — doar 5% din marea comunitate existentă înainte de Holocaust —, problema dezvoltării culturale, bazată pe o bogată tradiție, se află continuu în atenția conducerii ei. Astfel, au fost reînființate școli elementare evreiești, iar la Frankfurt și München s-au creat și asemenea licee. Dar acestea satisfăceau numai primele cerințe ale reorganizării spirituale. Treptat, a apărut necesitatea creării unui for superior care să pregătească cadre pentru comunitățile evreiești și elevii evrei. În 1979, conducerea obștii evreiești a hotărît crearea unui

AHARON APPELFELD

Scriitorul israelian Aharon Appelfeld este laureatul Premiului statului Israel pentru literatură pe anul 1983. Bine cunoscut în Israel, scriitorul — originar din România — este unul dintre cei mai de seamă romancierii israelieni. În ultimele două decenii, el a publicat douăzeci de volume de povestiri și romane, care i-au adus o binemeritată faimă. Opera lui a fost încununată cu diverse premii, dintre care amintim: Premiul prim-ministrului (1969), Premiul Brenner (1973), Premiul Bialik (1979), Premiul Memorial (1982) ș.a.

În romanul „Badenheim 1939”, acțiunea se petrece într-o stațiune balneară, unde evreii prezenți ignoră amenințarea ce se apropia de ei, privind ororile Holocaustului.

În „Vîrsta minunilor”, roman publicat în 1978 și unanim apreciat, se povestește, în prima parte, viața unui scriitor evreu în Austria antebelică, unde se instaură, treptat, o atmosferă antisemită, iar partea a doua ni-l aduce în prim plan pe fiul scriitorului, întors în orașul său natal, în căutarea identității sale.

Dacă în povestirile sale Appelfeld pare deosebit de preocupat de soarta copiilor, aceasta se datorește îngroștoarelor circumstanțe în care însuși autorul și-a petrecut copilăria. Ambii săi părinți au fost împușcați într-un lagăr de concentrare, în 1942, pe cînd Aharon avea doar 10 ani. Reușind să fugă din lagăr, el a răscîntat din loc în loc, pînă a ajuns în Israel, în 1947. A studiat limba și literatura idiş la Universitatea Ebraică, debutînd în literatură, în 1959, cu o povestire, după care a publicat, în 1962, o culegere de povestiri, intitulată „Fum”.

Printre cele mai recente lucrări ale sale tipărite în Israel amintim: „Foc viu”, un roman despre un băiat scăpat din urgia Holocaustului și care se adaptează greu la viața de kibuz; „Eseuri la persoana întîii” (1979) și „O sută de martori” (1980).

I. GOLDSTEIN

Colegiul pentru studii iudaice la Heidelberg. Era succesul importantelor institute de învățămînt superior iudaice din trecut. Dacă în 1873 înființarea, la Berlin, a unui colegiu a însemnat un punct culminant al învățămîntului și spiritualității evreilor din Germania, crearea Colegiului de la Heidelberg, după mai bine de o sută de ani, a devenit pentru iudaismul vest-german o dată istorică: este primul colegiu evreiesc înființat în Germania federală după Holocaust.

Utilizarea colegiului coresponsător cerințelor și posibilităților actuale constituie una dintre preocupările primordiale ale conducerii sale. Se află în curs de organizare o bibliotecă, care dispune de 15000 de volume de specialitate iudaică, o însemnată colecție de diapozitive privind istoria artei iudaice ș.a.

Un aspect deosebit al acestui modern colegiu este ilustrat de faptul că el menține o colaborare înedită cu Universitatea din Heidelberg. Studentul de la colegiul evreiesc trebuie să fie înscris la universitate pentru o materie secundară, iar studenții neevrei de la teologie sau științe istorice trebuie să studieze unele materii la colegiul evreiesc. Astfel sînt însușite cunoștințe care fac să fie mai bine înțelese iudaismul de către studenții neevrei. În prezent, urmează cursurile colegiului 60 de studenți evrei, precum și peste 100 de tineri provenind de la Universitatea din Heidelberg.

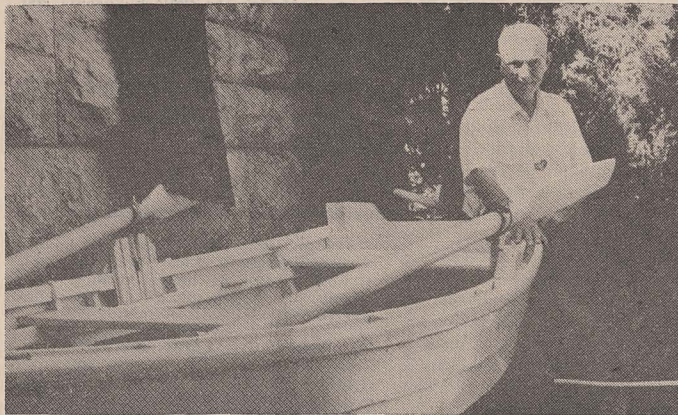
Ce se predă? Materiile fundamentale sînt Biblia și interpretarea ei, scrieri rabinice, istoria poporului evreu, istoria filozofiei și spiritualității iudaice, literatura ebraică. Materiile secundare includ: serviciul divin evreiesc, arta iudaică, sociologia iudaismului ș.a. Mulți dintre studenții evrei care urmează cursurile acestui colegiu nu sînt interesați atît să obțină titlul academic, cît, mai ales, să-și însușească cultura propriului popor, o cultură care a avut o însemnată influență, timp de sute de ani, în Europa.

Prelegerile sînt ținute de profesori care locuiesc la Heidelberg, precum și de un important număr de specialiști din Israel, Anglia, S.U.A. și oameni de știință evrei care au părăsit Germania în anii '30.

Ceea ce caracterizează această instituție este străduința de a lega ce a fost distrus de reconstruirea unei comunități vii evreiești, în spiritul tradiției iudaice.

Barca salvatoare

Recent a avut loc în Israel o ceremonie consacrată împlinirii a 40 de ani de la salvarea de deportare a evreilor din Danemarca, prin trecerea multora dintre ei în bărci pescărești de pe fărmlu danez pe cel suedez. La solemnitate a participat, printre mulți alți danezi, băcănul Gilbert Lassen, care a donat muzeului de la Yad Vashem barca cu care a salvat în acest mod mai mulți tineri evrei. Cu unii dintre aceștia a avut acum bucuria să se întâlnească în Israel. (În fotografie: Gilbert Lassen și barca dăruiată).

CENTENARUL UNUI PEDAGOG ȘI SAVANT DE SEAMĂ

În cele trei decenii de existență, Liceul Israelit din Timișoara s-a putut mândri cu mulți profesori care îmbinau, în mod armonios, temeinica lor pregătire de specialitate cu măiestria pedagogică. La aceste calități se mai adăugau căldura umană în relațiile cu elevii aparținând tuturor straturilor sociale și, totodată, exemplara lor fermitate față de vicisitudinile istoriei. Printre aceste personalități remarcabile un loc distinct îl ocupă prof. dr. Victor Déznai.

Născut la 2 mai 1884, în Arad, a făcut studii strălucite la Universitatea din Budapesta și la Sorbona (Paris), de unde revine cu licența în limba și literatura franceză și cu titlul de doctor în filozofie. În 1907 i-a apărut lucrarea intitulată: „Simțul naturii în literatura franceză din secolul al XVIII-lea”. În același an, și-a început cariera didactică la liceul real de stat din Timișoara, apoi, din 1911, este directorul gimnaziului muncitoresc din Timișoara. O monografie consacrată orașului Timișoara, care apare în 1912, îl prezenta încă de atunci pe dr. Victor Déznai printre personalitățile de seamă ale acestuia.

După unirea Banatului cu România, noile autorități aprobă cererea comunităților evreiești din Timișoara de a înființa un liceu confesional, unde să se predea limba Bibliei și istoria milenară a poporului evreu. Liceul a luat ființă în noiembrie 1919, prof. dr. Victor Déznai devenind primul lui director, funcție ce o deține până în 1925. Dând dovadă de o energie inepuizabilă și de inventivitate, tânărul director a făcut față cu succes tuturor greutăților inerente începutului, asigurând tinerea lecțiilor în diferite clădiri, până la construirea edificului propriu al liceului.

După 1925, dr. Victor Déznai și-a continuat activitatea ca profesor la liceul ale cărui temelii le pusese, predând lecții de limba și literatura franceză. Pentru noi, foștii lui elevi, aceste ore rămân de neuitat, căci ele nu numai că ne-au permis însușirea temeinică a limbii lui Racine și Voltaire, ci și posibilitatea să ne lărgim orizontul cultural, ascultând interesantele sale prelegeri. Am aflat mai târziu despre proiectul elaborat de profesorul nostru privind necesitatea organizării unor „Olimpiade intelectuale”, formă de întrecere a inteligenței umane. Proiectul său a fost prezentat mai întâi la Politehnică din Timișoara și apoi, în 1930, la Institutul Pedagogic „J.-J. Rousseau” al Universității din Geneva, unde a și fost experimentat cu succes. Deși ideea a fost bine primită pe plan internațional, nu s-a ajuns, totuși, la organizarea sistematică a „Olimpiadelor intelectuale” propuse de profesorul timișorean.

Încă din tinerețe, Déznai a manifestat înclinații spre studiul evoluției orașelor. În acea perioadă încă nu se constituise știința urbanistică. Într-o lucrare publicată în 1917, el a realizat o operă de pionierat în elaborarea „științei despre orașe”. După primul război mondial, el a devenit un colaborator al publicațiilor periodice „Urbanismul”, editată la București, precum și al unor reviste de peste hotare, ca „La vie urbaine”, „Oeuvres”, ambele din Paris, și al altor periodice, franceze, belgiene, americane, germane și ungare. Prof. dr. Déznai a elaborat termenul de „urbanografie”, adică descrierea orașelor, iar mai târziu cel de „urbanologie”, prin care înțelegea știința despre orașe. Meritul principal al definirii termenului de „urbanologie” era că propunea o viziune dinamică a orașelor, ținând seama de dezvoltarea lor istorică, economică, demografică etc. Paternitatea prof. Déznai asupra acestui termen este recunoscută în „Petit Glossaire de l'Urbanisme, en six langues”, editat la Paris, de Gaston Bardet, în 1935 (p. 33). La invitația Societății Franceze a Urbanistilor a participat, în 1934, la conferința Uniunii Internaționale a Orașelor, iar în 1937, la Paris, la primul Congres Internațional al Urbanismului Subteran. Cu acest al doilea prilej a fost ales vicepreședintele Congresului. Apreciat pe plan european, prof. dr. Déznai era în corespondență cu marii arhitecți ai vremii, printre care Gaston Bardet, conducătorul Societății Franceze a Urbanistilor, Le Corbusier ș.a.

Prof. dr. Déznai n-a fost însă numai un mare pedagog și un savant de talie internațională, ci și un militant pentru pace și progres social. Alături de mai mulți profesori ai Politehnicii din Timișoara, scriitori și alți oameni de cultură, participă la organizarea unei mari întruniri antirăzboinică la Timișoara, în ziua de 28 august 1932, și este ales membru în comitetul provizoriu al Ligii Im-

potrița Războiului. Publică articole în periodice militante progresiste, ca: „Lupta patriotică”, „Contemporanul”, „Korunk”, „Tribuna”, „Utunk”. Activează în cadrul unor organizații de masă cu orientare antifascistă, fiind apreciat pentru dăruirea cu care se consacră nobilului scop al acestora.

Timp de trei decenii (1919—1948), prof. dr. Victor Déznai a stat în slujba Liceului Israelit din Timișoara, suportând mult timp privațiuni și primejdii. Dar

condițiile materiale modeste în care trăia și violențele huliganilor profesioniști n-au putut să-l descurajeze nici în timpurile grele ale dictaturii antonesciene și nici până atunci. Și-a continuat preocupările științifice și activitatea didactică, încrezător într-un viitor mai bun al omenirii.

Speranțele sale nu au fost înșelate. După 23 August 1944, meritele sale științifice au fost recunoscute și pe linie de stat. În 1948 a devenit profesor suplinitor la universitățile „Babeș” și „Bolyai”, predând cursuri de urbanistică și de geografie economică. Pensionându-se, în 1950, la împlinirea limitei de vîrstă, neobositul cercetător își găsește un nou cîmp de activitate, odată cu înființarea bibliotecii academice clujene. Profesorul universitar pensionar ia parte activă la organizarea bogatelor fonduri aflate în patrimoniul bibliotecii, printre care colecția marelui speolog Emil Racoviță și cea a poetului și publicistului Emil Isac. Pune bazele fondului de cărți rare și inițiază studiarea și valorificarea fondului de manuscrise orientale al bibliotecii. După opt asemenea ani de activitate intensă, el se simte nevoit să se retragă din munca activă, de zi cu zi. Academia Republicii Socialiste România, în semn de prețuire a meritelor sale, l-a propus pentru o pensie personală, care i s-a acordat. Nu a renunțat însă nici după aceea la preocupările sale de urbanologie. Uniunea Arhitecților din România l-a trimis într-o călătorie de studii în U.R.S.S., iar ca membru al Comisiei tehnico-științifice a fostei regiuni Cluj a luat parte activă la rezolvarea unor probleme de urbanistică, ridicate de dezvoltarea rapidă a zonei.

Spre sfîrșitul vieții sale, prof. dr. Victor Déznai a hotărît să doneze biblioteca sa personală — cuprinzînd peste 1500 de volume importante, printre care multe rarități din domeniul urbanisticii, arhitecturii, istoriei, geografiei și literaturii, mîile de imagini urbanistice și hărți, manuscrisele și corespondența sa — bibliotecii filialei clujene a Academiei Republicii Socialiste România. Acest generos act de dănie culturală a fost, cum scrie el, „un semn de recunoștință pentru regimul care mi-a asigurat, printr-o pensie personală, o bătrînețe liniștită”.

S-a stins din viață la 1 decembrie 1968, la vîrsta venerabilă de peste 84 de ani. La funeraliile sale, i-au adus un ultim omagiu foștii elevi, studenți și colaboratori. Amintirea acestei distinse personalități a vieții noastre științifice a rămas vie în memoria acelor care au avut privilegiul de a-l cunoaște.

WILLIAM ZIEGENLAUB

Moment Jacques Byck

OMAGIUL PROFESORULUI

După ce trec involburările imprevizibilelor Fărur, începutul lui martie e așteptat ca sol al reînnoirilor; soarele și cîștigă priorități în spații celeste, iar pămîntul își multiplică paleta-i coloristică.

În confluența acestor repere, sărbătorirea femeii se confundă — nu întîmplător — cu începutul ciclic al vieții.

Adaosul de căldură sufletească cu care sînt înconjurate cele omagiate azi se percepe la fel de miraculos ca descătușarea întîilor muguri într-un luminii de pădure.

Am primit și am simțit de nenumărate ori această căldură de la cei cu care mergem alături — sofi, fii, rude, prieteni, colegi de serviciu.

De fiecare 8 Martie însă nu pot să uit un gest anume — nu atât fiindcă ar fi fost mai altfel decît al celor din jur, ci fiindcă se îndeplinea într-un anumit ritual, de gingășie și prețuire, de tandrețe și respect; un gest rezigat cu meticulozitate și discreție.

Profesorul Jacques Byck venea în această dimineață de primăvară însoțit de o tinără florărească (prevenită din timp

asupra jinutei sărbătorești în care trebuia să se prezinte), însofîndu-și urarea de gestul profesional al purtătoareii unui imens coș plin cu ghiocci și violete, canarisipa, în tăcere — ușor teatral —, omagiu alb și parfumat al dascălului.

Cele care primeam ofranda înfloare parcă în bunădăte și duioșie, încrederea că celor cărora le stîntem egale nu ne este indiferentă slăbiciunea noastră pentru frumos.

Am primit și vom primi, desigur, în continuare de ziua noastră flori.

Omagiul profesorului Byck se singularizează într-un fel deosebit, nu numai prin demersul care-i sporește registrul afectiv, ci și pentru că în orice instituție în care intra în această zi toate femeile se bucurau — în egală măsură — de atenția sa.

Pentru generația care s-a bucurat în urmă de două decenii — de ultimele buchete de ghiocci și violete de la J. Byck, reeditarea elogiului, în sporită manieră, păstrează încă prospețimea petalelor de atunci.

STELA TOMA

TEATRUL EVREIESC DE STAT BUCUREȘTI

str. Dr. Iuliu Barasch 15 — tel. 20.39.70 — prezintă

Între caftan și smoking (duminică 4 martie, ora 18,30; joi 15 martie, ora 18,30; sîmbătă 24 martie, ora 18,30); Arca bunei speranțe (duminică 11 martie, ora 11; duminică 18 martie, ora 18,30); Efos Saga (sîmbătă 10 martie, ora 18,30; joi 22 martie, ora 18,30); Cîntărețul tristeții sale (duminică 11 martie, ora 18,30); Se caută o stea (joi 8 martie, ora 18,30; sîmbătă 17 martie, ora 18,30; duminică 25 martie, ora 18,30); Spectacol de folclor evreiesc (duminică 25 martie, ora 11; Seară omagială „I. Peltz” (vorbește scriitorul George Macovescu) — miercuri 21 martie, ora 18.

Textul spectacolelor poate fi ascultat și în limba română, la cască.

DECESE

În perioada 23.I.—22.II.1984, în cimitirile Comunității Evreilor din București au fost înmormîntați:

Kranzdorf Haim Schlomo (86 de ani), B-dul N. Bălcescu 25; Stoian Ghizela (73), str. Mohorului 3; Fruchman Iancu David (82), str. Hristo Botev 9; Marsovszki Rebeca (76), str. Gării de Nord 68; Marcus Fany (75), str. Cealiovski 8; Vigdar Abram (59), Aleea Cosaci 1; Friedman Dina (62), str. Ciurea 14; Biller Blime (80), str. Andrei Popovici 10; Levi Jacob Jaques (73), str. Izvorul Crișului 12; Simon Sultana (77), Marcus Marcel (85), Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Iancu David (80), Cămin „Martin Băluș”; Simon Clara (74), str. Nerva Traian 88; Hulles Leopold (89), str. Radu Vodă 20 A; Laiter Elias (72), str. Delea Veche 4; Wisner Flora (78), str. Labirint 97; Herșcovici Mates (84), str. Nicopoli 16; Cohn Maria (84), B-dul Dacia 56; Codrine Marguerite (76), B-dul Republicii 57; Herman Albert (79), str. Viitorului 174; Șefler Amalia (72), str. Serg. Turturea 11; Pollack Eugenia (88), Calea Dorobanți 10; Fintelstein Bernard (84), str. Doamnei 5, Ionescu Tili (76), str. Radu de la Afumați 65.

Familia anunță, cu aceeași durere, împlinirea a zece ani de la decesul mult regretatei noastre

ISER BIȚA

Profund îndurerată, Marcu Calmanovici, soț (Focșani), Rica Segal, Rica Peisich (Botoșani) și ing. Kinsburg Ioj (București), nepoți, anunță decesul scumpei și devotatei soții și mătuși

BETTY CALMANOVICI

Înnumera a avut loc la 17 ianuarie a.c., la Cimitirul evreiesc din Focșani. Binecuvîntată să-i fie amintirea!

Doctor Bogdanov Brana, soție, cumnatele Gilda Rugescu și Lața Regenstref, Beno Regenstref, cumnat, cu sfîșietoare durere, anunță încetarea din viață a

farmacistului BOGANOV GHERS din Tulcea

la 13 februarie 1984.

Va rămîne veșnic în inimile noastre!

Rebeca, mamă, Debora, soră, anunță, cu aceeași profundă durere ca în prima zi, că la 18 martie a.c. (10 Adar) se împlinesc 30 de ani de cînd soarele în vedea neuitatei și adorabilei noastre copile și surori a apus pentru totdeauna, spre marea noastră durere,

MINA GRINBERG — 17 ani (Galați)

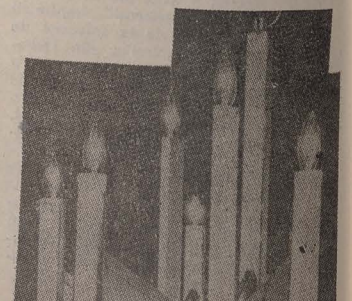
Dr. Marius Bernfeld anunță, cu tristețe, că se împlinesc 47 de ani de la încetarea din viață a bunicului său

doctor NATHAN BERNFELD

Familia, îndurerată, anunță că la 20 Tevet s-au împlinit șase luni de la moartea fugarătoare a scumpului și neprețuitului

MARCOVICI HERMAN Negrești — Iași

O pioasă aducere aminte!

Din comunitățile noastre

CONFERINȚE

BUCUREȘTI

„EVREI — DESCHIZĂTORI DE DRUMURI ÎN ȘTIINȚA MODERNĂ”

Ceea ce a caracterizat conferința lui Zoltan Terner a fost străduința sa de a ne oferi mai mult decât o înșiruire de date și nume din istoria științei moderne. Conferințiarul a încadrat contribuțiile evreiești recente într-o lungă tradiție culturală, în contextul vocației funciare a poporului Cărții. De îndată ce zidurile ghetoului s-au prăbușit, s-a creat posibilitatea pentru manifestarea, pe plan universal, a polivalenței spiritului iudaic, a vitalității creatoare a unui neam bătrîn și vesnic tânăr.

Din ampla și masiva participare evreiască la fundamentarea științei moderne, în toate domeniile cunoașterii, vorbitorul s-a aplecat doar asupra citorva domenii de vîrf, decisive în stabilirea liniilor directoare ale uriașei revoluții științifice și tehnice contemporane: fizica, biologia și cibernetica.

Chiar dacă e cel mai mare, Einstein, creatorul teoriei relativității, nu este însă singurul mare fizician evreu care a marcat evoluția fizicii moderne. Conferințiarul a relevat, rînd pe rînd, rolul pe care l-au jucat în edificarea noii fizici marile realizări ale unor fizicieni evrei, precum Jacob Franck, Niels Bohr, Herman Minkowski, Max Born, Gustav Hertz, Arnold Sommerfeld.

Conferințiarul a evocat momente din epoca eroică a fizicii moderne, din anii '30 ai acestui secol, cînd două dintre „capitalele” fizicii moderne, Copenhaga și Göttingen, erau dominate de mari personalități științifice evreiești. La Copenhaga, șeful recunoscut unanim al școlii de fizică era Niels Bohr. La Göttingen erau Born și Franck.

În descoperirea fisurii nucleare, care a însemnat cucerirea de către o energie nucleară, un rol important l-au avut fizicienii evrei Lise Meitner, Otto Frisch, Leo Szilard. Alte nume evreiești inscrie în istoria atomului: Edward Teller, Eugen Wigner, Robert Oppenheimer, Otto Stern, Rudolf Peierls, Piotr Kapita, Felix Bloch, Samuel Goudsmid și s.a. Evreii s-au ilustrat și în alte domenii ale fizicii: realizarea laserului (A. Kastler, Th. Maiman), fizica plasmelor, a temperaturilor joase etc.

Și în fundamentarea geneticii moderne evreii au adus contribuții decisive. Dintre realizările care au fost înuncinate cu Premiul Nobel, au fost citate în expunere descoperirea producerii mutațiilor genetice sub acțiunea razelor X (H. Y. Muller), prima recombinare a caracterelor ereditare (J. Lederberg), prima sinteză a unei proteine cu ajutorul unui acid nucleic artificial (M. W. Nirenberg). Sinteza artificială a ADN de la un virus, realizată de A. Kornberg, inaugurează era sintezei artificiale a genelor, iar realizarea primelor hibride din două specii bacteriene (Stanley Cohen) deschide epoca ingineriei genetice.

Conferințiarul s-a oprit apoi îndelung asupra ciberneticii, știință în fundamentarea căreia un aport însemnat revine marelui matematician evreu Norbert Wiener și lui John von Neumann, cu un rol foarte important în realizarea mașinilor electronice de calcul.

Desigur, în această sinteză nu am putut cuprinde decât unele aspecte, unele personalități prezentate în materialul bogat al conferinței lui Zoltan Terner.

În încheiere, ing. Th. Blumenfeld, președintele Comunității Evreilor din București, care a prezidat această seară culturală, a subliniat valoarea deosebită a conferinței, conștiințiozitatea și minuțiozitatea cu care Zoltan Terner și-a pregătit documentata sa expunere, valoarea elevată a acesteia.

A. Z.

„NEONAZISMUL”

Conferința ținută de publicistul I. Finținaru, la 14 februarie a.c., în sala din str. Popa Soare, a fost consacrată neonazismului, ca o prezență nocivă a scenei politice occidentale, care preocupă și neliniștește opinia publică democratică și, în mod firesc, pe evrei, poporul care a suferit cel mai mult de pe urma fascismului. Evocarea unor impresii pe care le-a cules personal vizitînd Buchenwald și Auschwitzul, ca și a unor aspecte ale agitației neonaziste pe străzile Stuttgartului i-a servit vorbitorului pentru a sublinia atît necesitatea de a nu ignora nici un moment ce a însemnat fascismul ca doctrină și practică reacționară, antiumană, de exploatare și genocid, precum și raportul de filiație dintre acesta și recrudescența sa actuală.

Citînd, în continuare, un șir de definiții date neonazismului de diferiți autori antifasciști sau de texte de lege, conferințiarul a arătat că cea mai larg acceptată este aceea care, pornind de la considerentul că esența fenomenului a rămas neschimbată, apreciază că neofascismul sau neonazismul (termenii sînt echivalenți) este fascismul vechi, în straine noi sau în regie nouă. În context s-a prevenit împotriva oricăror generalizări, arătîndu-se că nu orice formație de dreapta este neofascistă; calificîndu-se drept neofascism doar acea concepție și acțiune politică caracterizată prin ură de om, antiumanism, antisemitism, prin refuzul democrației, aprobarea violenței și opțiunea pentru un regim antipopular, de tipul celui mussolinian sau hitlerist.

Punînd întrebarea firească: cum este posibil să se producă o resurrecție a fascismului, după înfrîngerea suferită de acesta în 1945, conferințiarul a enumerat un șir de factori determinanți, între care criza economică, cu somajul ei fără precedent, degradarea unor înalte valori morale, războiul rece și corolarul acestuia, cursa înarmărilor, generatoare de psihoză de război, atitudinea de „complezență” manifestată față de epigonii lui Mussolini și Hitler.

Afirmîndu-se că neonazismul a fost inițiat de nașiști înșiși, s-a arătat că foștii fasciști au activat mai întîi în clandestinitate, pentru ca, ulterior, și de multe ori, să apară și să prolifereze grupări, formații, partide neofasciste; unele care s-au declarat pe față ca fiind de inspirație fascistă sau național-socialistă; altele, dat fiind compromiterea categorică a ideologiei fasciste, s-au prezentat sub denumiri camuflăte. Ele au fost tratate de cei în drept ca „aparții izolate”, ca „fenomene marginale”. Numai după ce au început să-si manifeste față de agresivitate, trecînd la atacuri înarmate, asasinat, teroare, la așa-numita „strategie a tensiunii”, menită să destabilizeze regimurile democratice, după ce au avut loc, în 1980, atentatele de la Bologna, München și Paris, soldate cu numeroși morți și răniți, s-a produs o oarecare „constientizare” a opiniei publice și a autorităților asupra pericolului pe care-l reprezintă neonazismul. În cadrul expunerii, au fost citate numeroase exemple de grupări neonaziste, numele „führerilor” lor, diferite acțiuni teroriste la care s-au dat, legăturile internaționale pe care le întreprind.

Referindu-se la o serie de trăsături comune ale grupărilor neonaziste, vorbitorul a relevat că cele mai caracteristice sînt antidemocratismul, naționalismul exacerbă, exaltarea războiului, rasismul.

O direcție propagandistică primordială a neonazismului o constituie încercarea de reabilitare a fascismului și, pe această linie, de negare a crimelor săvîșite de el, un exemplu evident fiind campania de negare a existenței lagărelor de exterminare, a camerelor de gazare, a amplorii Holocaustului — campanie infirmată cu desăvîșire de realități, de studiile pertinente apărute în ultimul timp.

Rasismul neonaziștilor — fie că recurge direct la elucubrările lui Rosenberg, fie că ia forma tezelor „elitiste” ale „noii drepte” din Franța — este îndreptat, în prezent, împotriva muncitorilor străini (Gastarbeiter), a popoarelor africane și asiatice, dar, ca și în trecut, în mod deosebit împotriva evreilor. Ura împotriva evreilor constituie o orientare primordială a neonazismului, „legitimată” pentru adversitatea și luptă împotriva neevreilor, împotriva cauzei democrației și păcii, panta pe care urmașii lui Hitler ajung la terorism. Sloganele anti-evreiești ale căpeteniilor naziste au dus la atentatele de pe Rue Copernic și Rue des Rosiers (Paris), din Anvers, Viena, Berlinul occidental, soldate cu morți și răniți, din rîndul evreilor și neevreilor.

Actele criminale ale neonaziștilor au trezit indignarea și protestul forțelor democratice din țările respective, care au organizat mari demonstrații, sub lozinci ca: „Jos fascismul!”, „Evrei, neevrei, o luptă comună!”.

Aprecînd că pericolul neofascismului nu trebuie dramatizat, dar niciodată subestimat, vorbitorul a arătat că personalități marcante au chemat la vigilență împotriva neonazismului. Președintele României s-a pronunțat ferm împotriva „reactivării în diferite țări a forțelor reacționare, neofasciste, a manifestărilor rasiste, antisemite” și a luat, în acest sens, pe plan internațional, inițiative menite să ducă la lichidarea unor tendințe periculoase. Noi, evreii, avem datorita de a fi în primele rînduri ale acestei lupte,

manifestînd — așa cum arăta Eminentă Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen — „Toleranță toleranței! Intoleranță intoleranței!”.

În încheiere, av. Emil Șechter, secretar general al F.C.E., a mulțumit conferințiarului pentru expunerea sa, care a abordat, într-un mod interesant, documentat, o problemă de mare actualitate.

„ISTORIA IERUSALIMULUI”

În seara zilei de 7 februarie a.c., în prezența unui numeros public, a avut loc, în sala din str. Popa Soare 18, conferința ing. Dan Regenstrief, cu tema: „Istoria Ierusalimului”.

Bazat pe o vastă documentare, conferințiarul a făcut o succintă trecere în revistă a istoriei Ierusalimului, din mileniiul al III-lea înainte erei actuale și pînă în prezent.

La 200 de ani după stabilirea evreilor în Canaan, David cucereste cetatea. În anul 1000 i.e.a., el ridică aici un altar și, depune acolo Arca Alianței. Fiul său, regele Slomo, ridică pe Muntele Moria un palat și Templul, construit din piatră, lemn de cedru și aur, care avea să-i poarte numele. Orașul devine centrul spiritual al Poporului Cărții. După moartea sa, încep disensiunile între cele 12 triburi, care provoacă declinul orașului. Acesta e cucerit de Nabucodonosor, în 586 i.e.a. Prizonierii sînt siliți să ia drumul exilului babilonian.

Eliberați în 538 i.e.a., evreii revin la Ierusalim, reconstruiesc altarul și Templul. În cel de-al II-lea volum al cărții „Divrei Haiamim” se relatează că, timp de șapte ani, 155 000 de oameni au muncit neîncetat la construcție.

Ierusalimul trăiește liniștit sub Alexandru cel Mare, dar, în 169 i.e.a., Antiochus Epifanes jefuiesc Templul și introduce acolo cultul lui Zeus Olimpicul. Populația se revoltă, luptă împotriva trupelor elene și, în 164, Iehuda Macabeul recucereste Ierusalimul și purifică Templul. Simon Macabeul, cu care începe dinastia Hașmoneilor, reușește să întregască regatul, așa cum era el sub David și Slomo. Ierusalimul prosperă. Un aflus crescînd de pelerinii din țară și Diaspora se îndreaptă spre Templu. Între urmașii lui Simon au loc însă neînțelegeri, care slă-

besc din nou rezistența cetății, facilitînd cucerirea ei de către romani.

În anul 70 e.a. are loc distrugerea, de către romani, a Ierusalimului și a Templului. După 60 de ani, Bar Kohba recucereste, pentru scurt timp, Ierusalimul, revolta condusă de el fiind înăbușită, în 135, de împăratul Adrian. Califul Omar ajunge la Ierusalim în anul 638, an care marchează începutul dominației otomane asupra Ierusalimului. Cruciații cuceresc orașul la 15 iulie 1099.

La 2 octombrie 1187 însă, sultanul Saladin recucereste orașul, care trece, pe rînd, sub stăpîniri străine.

În cea de-a doua jumătate a secolului al XIII-lea mari personalități ca Maimonide sau Benjamin de Tudela vizitează orașul. În 1261, unul dintre cei mai învățați evrei din Europa, rabinul Moșe ben Nahman creează o sinagogă în jurul căreia se constituie o comunitate, întărită ulterior de evreii alungați din Spania.

Odată cu venirea la putere a mamelușilor, evreii o duc ceva mai bine. Comunitatea evreiască e foarte numeroasă, notează pelerinii Isac ben Iosef ibn Șelo, în 1331, și Meșulem ben Menachem, în 1481. Domania mamelușă e măturată de turcii otomani, care își mențin stăpînirea pînă în 1917, cînd cetatea se predă fără rezistență comandantului britanic, generalul Allenby. În 1922, Palestina e pusă sub mandat britanic. Primul înalt comisar e un evreu: Sir Herbert Samuel. Orașul se dezvoltă remarcabil. În orașul vechi, numai în zona Zidului Plîngerii se înalță 58 de sinagogi, școli religioase și institute teologice.

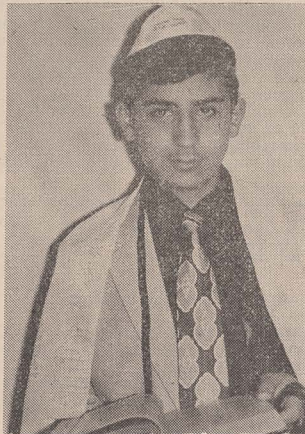
În 1929 izbucnesc agitații și demonstrații din cauza suflului în șofar în ziua de Iom Kipur. Vechile comunități din Hebron și Safed fură masacrate și în întregime exterminate. Ordinea fu restabilită cu greu. Războiul cu șase țări arabe izbucnește în 1947. Marea Britanie renunță la mandatul său în 1948. În februarie 1949, beligeranții încețeau focul la insistențele O.N.U. Ierusalimul fu divizat în două zone: vechiul oraș, la est, a fost atribuit Iordaniei, în timp ce orașul modern, la vest, deveni israelian.

În 1980, orașul avea 384 000 de locuitori, din care 283 000 evrei, 88 000 musulmani și 13 000 creștini.

Subliniind bogata documentare și calitatea deosebită a conferinței, av. Emil Șechter, secretar general al F.C.E., a relevat impresii despre importanța spirituală a acestui oraș pentru toți evreii din lume.

BEN URY

AU DEVENIT BAR-MITZVA

JEAN NEGRU
(Iași)

STRUL BEN IDEL HOROVITZ LEVI
(Galați)

MAZAL TOVI

O INIȚIATIVĂ MÉRITORIE

Comunitatea Evreilor din București a luat inițiativa creării unei *fonoteci*, cuprinzînd creații ale compozitorilor evrei și alte compoziții cu teme evreiești, muzică populară, folclor tradițional evreiesc.

Definitorii de discuri, benzi de magnetofon, casete, partituri muzicale, documente și cărți despre muzica evreiască și despre compozitorii evrei care doresc să acorde sprijin creării acestei *fonoteci* sînt rugați să telefoneze în una din zilele de luni, marți, joi, vineri, orele 8.30—13.30, la tel. 15.70.57 (prof. D. Feldman).

FELICITARE

Conducerea Comunității Evreilor (M) din Cluj-Napoca felicită, cu profundă stimă și cordialitate, pe distinsul ei secretar, FISCHER COLOMAN, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani.

Totodată, își exprimă profunda sa grațitudine pentru activitatea ce o desfășoară în cadrul comunității, cu dăruire și cu un deosebit talent, urîndu-i viață lungă și multă sănătate!

AD MEA VEESRIM!

(Continuare în p. 7)

Spre sfârșitul anului trecut, la exact o sută de ani de la publicarea esențialei cărți a lui Moses Gaster, strălucit folclorist, lingvist și filolog român, celebru semitolog, savant cu preocupări multiple, „Literatura populară română” (în prestigioasa editură a epocii, Ig. Haimann, București, 1883), a apărut, la Editura „Minerva”, o nouă ediție a lucrării, îngrijită, prefațată și îmbogățită cu un copios aparat critic de Mircea Anghelescu, eminent orientalist, comparatist și istoric literar.

Cu probitatea fără reproș cu care și îmbrățișează tema abordată, cu seriozitatea profundă a cercetărilor sale din totdeauna, Mircea Anghelescu ne oferă o ediție de zile mari, bogată în note și comentarii aproape exhaustive, sobre totuși, precedate de o „prefață” (de fapt un cuprinzător și pasionant studiu introductiv), care, împreună cu „Nota asupra ediției”, rotunjesc cea mai potrivită și — aproape — completă imagine, la zi, asupra nu numai a cărții pe care ne-o prezintă, ci a înșei întregii personalități de savant și cărturar excepțional a lui Moses Gaster.

De altfel, ediția de astăzi a fost precedată cu câteva luni de un substanțial articol publicat tot de Mircea Anghelescu în revista „România literară” (nr. 28 din 14 iulie 1983), în care autorul — profitând de centenarul cărții lui Gaster — rememora împrejurările în care acesta și-a scris-o și difuzat-o, la început prin lecturi personale din capitole ale lucrării sale, în anumite cercuri selecte ale epocii, ca acela al „Junimei” bucureștene, în prezența unor audienți excepționali, ca mentorul însuși al „Junimei”, criticul Titu Maiorescu, ori ca Alesandri, Eminescu (cu acesta, Gaster, acasă la poet, cu care era prieten, se delecta în intimitate și cu alte manuscrise vechi românești, pe care le posedă Eminescu, păstrându-le ca pe o comoară), Creangă, Caragiale, Slavici, B. P. Hasdeu și Macedonski. După apariția cărții, deși aceasta fusese primită cu un deosebit interes de cititorii de elită și de unii specialiști, autorul, care, mai mult îndemnat de prieteni, și-a prezentat-o la Academie pentru obținerea unui premiu, s-a văzut respins de la aceasta, spre marea mirare și mîhnire nu numai a lui, ci și a multor alora.

Cu toate acestea, apariția cărții a fost întâmpinată cu aprecieri extrem de elogioase de oameni de știință, specialiști în domeniul respectiv din țară și din străinătate, ca, de pildă, vestitul filolog și folclorist german, profesorul Gustav Meyer, marele nostru filolog B. P. Hasdeu, lingvistul Al. Lambrior etc., ori personalități ca Titu Maiorescu. Astfel, printr-un articol publicat, încă la 24 ianuarie 1884, în suplimentul literar al lui „Allgemeine Zeitung” din München (nr. 24, p. 347), profesorul universitar Gustav Meyer, salutând apariția lucrării lui Gaster, scria cu admirație: „Domnul Gaster, unul din cei mai tineri, dar, totuși, unul dintre cei mai distinși învățați ai României, a făcut în această carte, până la un grad oarecare, descoperirea unei literaturi populare (...). A cercetat prin lucrarea sa 60 de manuscrise românești (...). Nici o altă literatură populară nu se bucură încă de o atare scriere completă, care să rezume întreaga literatură populară. Scopul urmărit de dl Gaster prin publicarea cărții sale s-ar împlini

mult mai bine prin traducerea ei în limba germană sau franceză”.

De asemenea, în timp ce Lambrior era de părere că „d-nul Gaster este cel mai competent din oamenii noștri în cunoașterea literaturii populare vechi și în analiza texturilor” și îl admira „pentru talentul și erudiția ce are în literatura populară comparată” (scris, către Crețu, din 16 sept. 1883 — publicată în „Revista pentru Arheologie, Istorie și Filologie”, an. I, vol. II, p. 201), Titu Maiorescu scria, în același an, în articolul „Literatura română și străinătatea” („Convorbiri literare”, vol. XV, p. 106), că studiile lui Gaster de până atunci „deschid o perspectivă mai sigură în viitorul acestei ramure a științei (limbistica comparată) în România”.

Intr-adevăr, prin cartea sa, Gaster, folosind materialele adunate cu multă pri-

șa cum arată și Mircea Anghelescu, editorul de azi, sinteza lui Gaster ne oferă „o foarte modernă perspectivă sociologică asupra unui material extrem de divers, pe care de o sută de ani încoace specialiștii n-au reușit însă să se pună de acord cum să-l clasifice...”.

Ceea ce a izbit de la prima vedere în cartea lui Gaster, mai arată Anghelescu — și lucrul „a fost consemnat de toți comentarii ca un mare merit — a fost cantitatea imensă de material, mai tot necunoscut, pe care l-a adunat, l-a clasificat și interpretat autorul”.

Dezamăgit de a se fi văzut înălțat de la premiul Academiei, pentru care candidase, amărit de absurdă expulzare — consecință a unei meschine răzbinări a „istoricului diletant și fantezist”, cum îl caracterizează Mircea Anghelescu pe D. A. Sturdza, dar politician liberal de

circa 300 de lucrări, dintre care unele extrem de valoroase. Din rîndul acestora din urmă nu putem să nu menționăm cel puțin celebra lui „Chrestomație română”, pe care, în sesiunea din 1892—1893 a Academiei Române, raportorul N. N. Ionescu, prezentînd-o înaltului for pentru acordarea unui premiu, o însoțea de elogiile sale și de următoarele cuvinte: „Bătuț cum am fost de valurile acestei lumi, n-aș fi dus la capăt munca mea, dacă n-ar fi fost o muncă de dragoste”. Credem că oricine va citi predosloviala lui Gaster îi va da dreptate. Plin de iubire pentru graiul românesc și un dor de a face cunoscute scripturile vechi ale neamului, dl Gaster a fost depărtat din țară fără voia sa; el însă nu s-a descurajat, ci, adăpostit în țara-mamă a libertăților politice ale secolului, cărturarul a înjgăbat o carte românească.”

În 1920, ca un fel de reparație, tirzie, a marii nedreptăți care i se făcuse, Gaster a fost ales membru de onoare al Academiei Române (între timp fusese numit profesor la vestita universitate Oxford și ales în numeroase societăți academice din Anglia), ca o recunoaștere „pentru o activitate de o viață întreagă dedicată cu deosebită tragere de inimă literaturii noastre populare și pentru sentimentele de sinceră prietenie pe care le-a arătat față de poporul român” (cum se arată în „Analele Academiei Române”, tom XLIX, seria II, „Dezbateri”, 1929, p. 228).

În 1936, deși a avut o ofertă mult mai avantajoasă din partea unei biblioteci americane, și-a cedat întreaga colecție de manuscrise („tovarășii mei de pribegie” de peste cincizeci de ani, care i-au fost în permanență „un izvor de alinare sufletească”, pe care le-a „cîștit și răscolit” cu gîndul tot timpul la lumea „de-acasă”), pentru o sumă simbolică, Academiei Române. La moartea lui Gaster, la 5 martie 1939 (într-un automobil, în drum spre Universitatea din Oxford, unde se ducea, la invitația studenților, să țină o conferință despre literatura română, în strînsă legătură mai ales cu preocupările lui de atunci referitoare la Anton Pann), N. Iorga scria cu profundă emoție: „Moartea octogenarului învățat dr. Moses Gaster aduce înainte, pe lângă amintirea unei opere care nu va putea să fie uitată, în cele două domenii unde s-a întins, și amănuntele, desigur neobișnuite, ale „cazului Gaster”, adică ale raporturilor pe care răposatul plecat senin la vîrsta patriarhilor evrei, cu care semăna la înfățișare și la mentalitate, le-a avut cu România și poporul românesc (...).

Scos din țara nașterii sale, a blestemat-o el, a urmărit-o cu ura?

Deloc. Și-a adus în exil comoara de manuscrise din care a scos o vestită „Chrestomație” și materialul unei istorii a literaturii românești...” („Neamul românesc”, din 11 martie 1939).

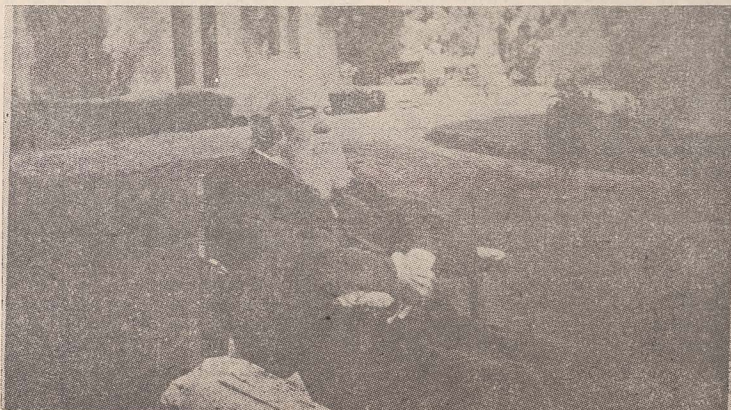
Îată și de ce — cum judicios arată, la sfîrșitul „prefetei” sale, Mircea Anghelescu — reeditarea importantei cărți a lui Gaster „se impunea, nu doar ca o reparație tirzie, ci și ca un act necesar culturii noastre de azi.”

EMIL BOLDAN

O proeminentă personalitate culturală

MOSES GASTER

O sută de ani de la apariția remarcabilei lucrări
„Literatura populară română”

Moses Gaster în grădina casei sale din Londra

cepere și recurging la o metodă științifică demnă de toată lauda, pe care o sublinia și B. P. Hasdeu (în „Cuvenete den betrani”, vol. II, ca și în suplimentul acestuia), grupează întregul material al literaturii populare românești, indicînd izvoarele și filiațiile ei, aducînd, pe alocuri, și materiale necunoscute lui Hasdeu (care-l precedase prin „Cuvenete den betrani”) și, adăugînd paralele și asociații noi, atrage atenția asupra unor aspecte care scăpaseră marelui nostru filolog. Deosebind în literatura populară trei grupuri distincte: literatură estetică, literatură etică și literatură religioasă, cartea lui Gaster dovedea o cunoaștere temeinică a materiei, vîndu-se peste tot la înălțimea științei moderne, în curent cu toate cercetările făcute în domeniul respectiv de oamenii de știință străini. Căci,

mare influență — care l-a silit să-și părăsească, în 1885, pentru totdeauna, de fapt, țara natală, Moses Gaster, stabilit la Londra, unde, destul de repede, avea să ajungă la o situație materială și socială importantă, ca rabin al comunității evreiești de rit sefarad (pe lângă doctoratul în filozofie, obținut în 1877, la Universitatea din Leipzig, urmasă și studiile rabinice la Breslau, ceea ce i-a conferit și titlul de rabin și de predicator), își continuă, cu aceeași pasiune și neobosită strădanie, pînă la adînci bătrînețe, cînd avea să-și piardă și vederea, studiile sale consacrate filologiei și folclorului românesc, dar și cercetărilor la fel de vechi în domeniul iudaismului, care formează un alt sector important în uriașă activitate a lui Gaster. Opera marelui lingvist și filolog cuprinde un număr de

REMEMBER

Vouă, celor ce mărșăluți din nou
Prin insingerala Europă,
Celor ai căror mentori
Au populat cu rinjete
Nopțile Șabatului
Și cu insingerate mini de Cain
Au sfîșiat Istoria în zvastici,
Vouă, ce nu cunoașteți
Nici cîntec, nici albastru
și nici zbor,
Vouă, bucăți de lut telurice,
și diforme,
Căroră Cerul nu le-a dat
nici o știință divină,
Celor ce puneți bombe în sinagogi,
Ca miine să aprindeți omenirea,
Celor ce imitați
Pe cei ce au semănat cu ruguri
Toate Venețiile Istoriei
Doar ca să vadă porumbelii arzînd,
Cei care v-ați schimonosit
în Parce paricide
Ca să țintuiți Gînditorul
La poarta Infernului
Și să-l înscăunați în loc
pe Charon,
Celor ce vreți să faceți Terra
Stea neagră, singură și fără de
lumină,
Care ați rețezat aripile lui
Quetzal,

Și construiți altare de sacrificiu
Pentru Avraham
Și credeți că-l puteți ucide
Pe David
Dînd lira unui Nero,
Voi, care visați un nou Auschwitz
Mai ucigător decît Infernul
Zidit de părănții voștri,
Care v-au zidit și pe voi din foc
și din venin,
Voi, ce mai credeți că veți domni
în rumele ororii ariene,
Să v-amintiți de miliarde de
oameni ce nu vă vor,
De noi,
Cei care nu am uitat de primăveri
și de iubiri,
Să v-amintiți
Că nu uităm
Cenușa acelor pagini sacre de
Istorie
Și că acele lungi făclii albastre
Care ne cresc din suflet către stele
Vă vor opri.
Să v-amintiți
Că visul vostru
E blestemat,
E trist și
E zadarnic!

MARIETA HERSHKOVITSC

O antologie a poezilor evrei

„Voices within the Ark” („Voci din Arcă”) se intitulază antologia de poezie editată în Statele Unite ale Americii, de către Howard Schwartz și Anthony Rudolf. Este o lucrare monumentală, nu numai prin numărul de pagini (1210), ci și prin faptul că editorii au încercat să cuprindă între copertele acestui volum cvasitotalitatea poezilor evrei ai timpurilor noastre.

Tipărit în condiții grafice excelente, volumul include peste o mie de poezii, scrise de aproape 400 de poeți, din peste 40 de țări. Antologia cuprinde poezii mai puțin cunoscute ale unor scriitori pe care alte colecții de acest gen i-au neglijat: Edmond Fleg, André Spire și Otakar Fischer.

Editorii au găsit potrivit să grupeze poezii după alte criterii decît cele folosite în mod obișnuit. Astfel, poezii sînt grupate în funcție de sex, rit, țară de origine.

Cartea se compune din patru secțiuni, fiecare avînd cîte o introducere scrisă de cei doi editori, ei înșiși poeți cunoscuți. Capitolele dedicate poezilor britanici și americani este cel mai mare, avînd circa 450 de pagini, inclusiv o introducere bine documentată, care prezintă cititorilor un interesant tablou al poeziei scrise de poeți evrei de limbă engleză.

Editorii fac cunoscut publicului cititor faptul că au colaborat cu cei mai buni traducători, în vederea obținerii de versiuni în sens, ei au renunțat de multe ori la versiunile englezești cunoscute și mai apropiate de spiritul poeziilor traduse.

Aparatul critic al volumului este girat de reputați oameni de literă din S.U.A. și din alte țări, între care Laya Firestone, Ruth alfabetice al poezilor și al poeziorilor.

Acest magnific floriileu de poezii este un eveniment editorial remarcabil pentru cultura universală.

Personalități din Israel, oaspeți ai obștii noastre

Ministrul industriei și comerțului, Gideon Patt

Vineri 24 februarie 1984, ministrul industriei și comerțului din Israel, Gideon Patt, însoțit de I. Mazur, a făcut o vizită la sediul F.C.E. și al C.E.B., unde a avut loc o întâlnire prietenească.

Au fost de față secretarul general al F.C.E., av. Emil Șechter, președintele C.E.B., ing. Th. Blumenfeld, și alți membri ai conducerii F.C.E. Din partea ambasadei statului Israel au participat dl Zvi Ravner, consilier de ambasadă, și alți membri ai ambasadei.

În cursul convorbirii, av. Emil Șechter a informat pe oaspeți asupra activității

lor desfășurate de F.C.E. pe linie de cult, cultură și asistență socială, sub îndrumarea directă a Eminentei Sale dr. Moses Rosen și beneficiind de largă înțelegere a conducerii de stat a României.

Ministrul industriei și comerțului a dat o înaltă apreciere realizărilor comunitare din România, elogiind în mod deosebit personalitatea Eminentei Sale. Domnia-sa și-a exprimat satisfacția în legătură cu dezvoltarea relațiilor dintre Israel și România pe plan economic și în alte domenii.

Convorbirea a decurs într-o atmosferă de frățietate și deplină înțelegere.

Secretarul general al Confederației Generale a Muncii, Yeruham Meshel

Cu prilejul prezenței sale în România, la invitația Consiliului Central al U.G.S.R., dl Yeruham Meshel, secretar general al Confederației Generale a Muncii din Israel, membru în Knesset (parlamentul israelian) și al Secretariatului Partidului Muncii din Israel, a vizitat și obștea noastră.

Vineri 24 februarie a.c., seara, în cadrul serviciului divin de Kabalet Șabat, Domnia-sa a fost primit, în mod oficial, la Templul Coral din București.

În numele Eminentei Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, care e în prezent în Israel, în numele comitetului de conducere al F.C.E. și al său personal, secretarul general al F.C.E., av. Emil Șechter, a adresat un cald cuvânt de salut dlui Yeruham Meshel și soției sale, dlui ambasador al statului Israel și dnei Zvi Brosh, dlui Shmuel Solar, membru al delegației sindicale din Israel, și numeroșilor membri ai comunității noastre, prezenți la serviciul divin și la primirea distinșilor oaspeți.

După ce a făcut o caldă prezentare a personalității dlui Yeruham Meshel, secretarul general al F.C.E. a înfățișat realitățile comunității noastre, activitatea cursurilor de Talmud Toră, apariția regulată a revistei, ținerea conferințelor în București și în celelalte comunități, activitatea de asistență socială etc. Domnia-sa a arătat că evreii din România își continuă activitatea, în ciuda diminuării numărului lor, având fericirea de a avea în frunte un conducător înțelept, devotat cu trup și suflet comunității sale, Șef Rabin dr. Moses Rosen.

Luind cuvântul, dl Yeruham Meshel a adus salutul Histadrutului, urările de bine din partea tuturor fraților noștri care locuiesc în Țara Sfântă.

În alocuțiunea rostită cu acest prilej, distinșul oaspete și-a exprimat satisfacția față de rezultatele vizitei întreprinse în România, pentru cinstea de a fi fost primit de președintele Nicolae Ceaușescu și a

subliniat bunele raporturi existente între România și Israel, precum și perspectivele de continuă dezvoltare a lor.

Referindu-se la comunitatea evreiască din România, dl Meshel a ținut să arate că îi este cunoscută această comunitate activă, despre care mulți oaspeți din Israel și din numeroase alte țări au avut cuvinte de caldă apreciere. Faptul că în fruntea acestei comunități se află un conducător ca Șeful Rabin dr. Moses Rosen, personalitate marcantă a vieții evreiești contemporane, asigură comunității evreiești din România o viabilitate și o strălucire cu totul aparte.

Vorbitorul s-a oprit pe larg asupra marilor probleme ale vieții evreiești din zilele noastre, asupra necesității stringente a întăririi unității poporului evreu, atât în Israel, cât și între evreii din Sion și din Diaspora. Pericopa „Vaiaichel”, care se citește în această simbătă în care se desfășoară și vizita Domniei-sale, este simbolică și din acest punct de vedere. Ea constituie un îndemn la realizarea a ceea ce numim dintodeauna „Ahdut Israel” („Unitatea poporului evreu”).

Alocuțiunea rostită de dl Yeruham Meshel a fost primită cu vie satisfacție de cei prezenți.

În cursul serii, a avut loc un reușit Oneg Șabat, în cinstea delegației Histadrutului, la care au luat parte conducătorii ai F.C.E., precum și membri ai Ambasadei statului Israel, în frunte cu Excelența Sa dl ambasador și doamna Zvi Brosh.

În instituțiile noastre comunitare

Duminică 26 februarie, delegația Histadrutului, în frunte cu dl Yeruham Meshel, a vizitat Muzeul de istorie a comunităților evreiești și Căminul de bătrâni „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”. Pretutindeni oaspeții și-au exprimat satisfacția față de cele văzute și admirația față de amploarea activității social-cul-

Solemnitatea de primire a dlui Yeruham Meshel la Templul Coral

turale iudaice desfășurate de F.C.E., sub directa îndrumare a Eminentei Sale, conducătorul spiritual al comunității noastre.

Seara, distinșii oaspeți, împreună cu Excelența Sa dl ambasador al statului Israel și dna Zvi Brosh, dna și dl consilier Zvi Ravner, dna și dl Armand Lavon, secretar I al ambasadei, și alți membri ai ambasadei statului Israel, precum și un numeros public au asistat la un spectacol dat în cinstea lor de formațiile corale și orchestrale ale cursurilor de Talmud Toră.

Președintele Comunității Evreilor din București, ing. Th. Blumenfeld, a prezentat personalitatea înalților oaspeți și, în numele obștii evreilor din București, le-a adresat un vibrant salut, exprimând, cu cuvinte pline de căldură și afecțiune, bucuria de a-i avea în mijlocul nostru.

Corul Talmud Toră, dirijat de prof. Otto Friedman, și corul Sira Vezimra, dirijat de ing. David Adrian, s-au întrecut parcă în prezentarea unui repertoriu tradițional, variat și, în același timp, unitar prin tematica majoră abordată. Am admirat cu acest prilej și buna conlucrare între cei doi dirijori, nu numai în asigurarea unui înalt nivel calitativ al interpretării, dar și în crearea unor piese noi, originale, dintre care nu putem omite nici compoziția lor comună („Sira Vezimra”), prezentată la spectacolul anterior, și deosebit de apreciată de cei prezenți. Cu încântare am ascultat și formația „Menora”, dirijată de prof. Dana Camil, după cum și orchestra „Hazamir” ne-a încântat cu Suita a II-a a maestrului Dumitru Bughici (dirijor Otto Friedman) și „Nigun”, de Ernest Bloch (dirijor Victor Rothenberg), solist Avi Abramovici.

O familie de „leviți”

O impresie excepțională a produs cvintetul Abramovici (soții Avi și Victoria Abramovici, împreună cu cei trei fii — trei mari talente — Daniel, Gabriel și Mihael). Toți cîntă. Precum odinioară leviții în Templu. De altfel, toți copiii familiei Abramovici se numesc și Levi.

Toți cinci au cîntat și în această seară cu pasiune și cu har. Și tocmai de aceea, toți cei prezenți au aplaudat frenetic producția lor muzicală (melodii evreiești) și compoziția lui Ș. Nichifor dedicată acestei familii de muzicieni. Publicul și-a exprimat caldă simpatie față de acești talenți membri ai unei familii de autentici evrei, remarcăți în decursul multor ani prin contribuția lor activă la manifestările noastre de artă și cultură iudaică. Un sincer „bravo!” acestei minunate familii și cele mai bune urări pentru viitoare succese.

De altfel, în încheierea acestei minunate serii de trăire evreiască, dl Yeruham Meshel, luind cuvântul, avea să-și exprime profunda emoție și încântare cu care a urmărit întregul program și să felicite toate formațiile care s-au produs atât de frumos și, în mod deosebit, această „mispaha” Abramovici, care simbolizează, după cum s-a exprimat Domnia-sa, „o culme a talentelor”. Dl Meshel a ținut să se fotografieze cu cel mai mic vârstar al familiei, căruia i-a prevăzut un mare viitor. Din nou și din nou, publicul a aplaudat îndelung.

Am reținut cu încântare reacția entuziastă a publicului la declarația oaspetelui că nu i-a mai fost dat să vadă o asemenea revărsare de talente și de profunde sentimente evreiești în Diaspora, ca cele ce le-a constatat la tinerii noștri cursanți de Talmud Toră, la toți cei ce concură aici la menținerea continuității iudaismului. Dl Meshel a promis solemn că va face cunoscut în Israel cele văzute și trăite aici și va mulțumi totodată organelor de stat din România pentru înțelegerea ce o dovedesc față de obștea evreiască.

A fost o seară care a încheiat cât se poate de fericit o vizită fericită. Am regretat cu toții că lipsește din mijlocul nostru, fiind în prezent în Israel, Eminentă Sa, cel prin a cărui osîrdie se realizează toate acestea. Au subliniat-o și oaspeții în discuțiile care s-au prelungit mult după terminarea spectacolului, într-o atmosferă caldă, de neuitat.

DIN COMUNITĂȚILE NOASTRE

Conferințe

BRAȘOV

Duminică 26 februarie a.c., a avut loc la Brașov conferința „Istoria baterii monedelor și monede evreiești”, ținută de Sigismund Weiss, membru al comunității locale și pasionat numismat.

În aceeași zi a avut loc și o conferință pe teme de sănătate, ținută de medicul comunității locale, dr. Katz Isac. De remarcat că, prin grija conducerii Comunității Evreiești din Brașov, asemenea manifestări au loc săptămînal.

ORADEA

La 2 februarie a.c., prof. David Riemer a prezentat conferința: „Corifei ai Talmudului”. Expunerea a fost primită cu viu interes de un public numeros. Dr. Ernest Fried, președintele Comunității Evreilor din Oradea, a subliniat nivelul elevat și, totodată, accesibil al conferinței.

BACĂU

Prof. Marc Clarian a ținut, la 12 februarie a.c., conferința despre cunoscutul scriitor Mendele Moher Sforim. Expunerea a fost însoțită de lecturi din opera clasicii literaturii idish și ebraice, înregistrate pe bandă, de către apreciatul artist al T.E.S. Bebe Bercovici. Președintele comunității, ing. I. Wenger, a mulțumit conferențiarului pentru expunerea sa instructivă și agreabilă.

L. IOSIF

IAȘI

Simbătă 18 februarie a.c., în prezența unui numeros public, la sediul Comunității Evreilor din Iași, a avut loc conferința ținută de prof. Nathan Șaim, cu tema „Manuscrisele de la Marea Moartă”.

Dr. Simon Cauffman, președintele comunității, a mulțumit conferențiarului pentru documentata și atrăgătoare expunere.

I. KARA

BRAȘOV

La 19 februarie a.c., prof. Marc Clarian a prezentat expunerea intitulată „Pagini din istoria literaturii ebraice moderne”. Conferința s-a bucurat de caldă apreciere a auditoriului.

DEVA

La 26 februarie a.c., publicistul Gh. Iosub a vorbit despre „Umorul evreiesc”, creind în rîndul asistenței o atmosferă adecvată temei prezentate.

BUCUREȘTI

CLIFE DE NEUITAT

Talentații actori ai T.E.S. Tricy Abramovici, Leonie Waldman-Eliad, Oana Măguleanu, Nușa Pongratz, Eli Măguleanu, Eugen Apostol, precum și o formație orchestrală, dirijată de maestrul Adalbert Winkler, au dăruit, în după-amiaza zilei de 8 februarie a.c., internaților Căminului „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen” clipe de mare vibrație emoțională.

CLUJ-NAPOCA

Un numeros public a ascultat, duminică 19 februarie a.c., conferința prof. Haim Riemer despre „Isalahu — Actualitatea unui profet”. Președintele comunității locale, dr. N. Kertesz, a prezidat înțînirea.

BOTOȘANI, DOROHOI

De un deosebit succes s-a bucurat conferința rostită la 26 februarie a.c., în fața auditorilor din cele două orașe, de publicistul Anton Celaru, despre „Rabi Akiva în istorie și legendă”.

Cele peste 200 de persoane prezente la spectacol au aplaudat entuziast pe cei care au reușit să le transmită — așa cum spunea, în alocuțiunea sa, directorul căminului, prof. dr. doc. M. Saragea — „o undă de veselie”, un tonic sufletesc.

Av. Emil Șechter, secretar general al F.C.E., a mulțumit, în încheiere, actorilor pentru promptitudinea și căldura cu care au răspuns invitației de a-și da concursul la acest spectacol și pentru măiestria de care au dat dovadă în realizarea lui.

Dr. DINU PEREȚEANU

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

„TREI ISTORII“

În editura israeliană „Ekked“ a apărut volumul „Șaloș Historiat“ („Tre istorii“), de Ludovic Bruckstein. Avind un caracter istoric, povestirile sînt intitulate: „Rabeinu Iaakov de Orléans“, „Cartea lui Mordehai“ și „Rabinul, țarul și credința“. Actuala versiune ebraică a fost tradusă din limba română de Moșe Grinberg. Cartea „Tre istorii“ a fost distinsă cu un premiu al Uniunii Scriitorilor din Israel — Asociația Scriitorilor Israelieni de Limbă Română.

CINSTIRE

În cadrul unei ceremonii desfășurate la Palatul Municipal din Siena (Italia), Eytan Ronn, ambasadorul Israelului în Italia, a înmînat „Medalia celor drepti“ monseniorului Luigi Rosadini, prof. Gino Cardini, dr. Ulisse Adami și soției acestuia. Toți cei distinsi și-au riscat viața în timpul Holocaustului pentru a salva o familie de evrei, Sadun, din Siena. La ceremonie au luat parte primarul orașului, precum și Lucia Sadun Corsini, una dintre membrele familiei salvate.

FESTIVITATE

Amos Oz, unul dintre cei mai cunoscuți scriitori israelieni, a luat parte, la Londra, la o festi-

vită consacrată lansării versiunii engleze a cărții sale „În țara lui Israel“. La această manifestare au luat parte numeroși reprezentanți ai lumii literare britanice, printre care Harold Pinter, Alan Sillitoe, Claire Tomalin — redactorul literar al ziarului „Sunday Times“ —, Ron Moody, Hermione Lee, precum și un numeros public.

• Cu ocazia aniversării unui deceniu de la înființarea „Asociației scriitorilor israelieni de limbă română“, la „Casa scriitorilor“ din Tel Aviv a avut loc o adunare festivă. Cu acest prilej, scriitorului Shaul Carmel i s-a decernat Premiul „Sion“.

• Consiliul Reprezentativ al Instituțiilor Evreiești din Franța (C.R.I.F.) și Congresul Mondial Evreiesc au ajuns la un acord privind înființarea unui organism european care să fie afiliat Congresului Mondial Evreiesc, denumit Congresul Evreiesc European, și prezidat de președintele C.R.I.F.

• Comunitatea evreiască din Strasbourg și C.R.I.F. și-au exprimat indignarea printr-o notă de protest adresată municipalității

ÎN ARGENTINA

Printre cei peste zece deputați evrei aleși în Congresul argentinian din partea partidului de guvernămînt al noului președinte argentinian, Raúl Alfonsín, se află și liderul Blocului radical, César Jaroslavsky, descendentul unei vechi familii evreiești, care a înființat noi așezări, încă acum 120 de ani, în provincia Entre Rios.

DOCUMENTAR

În 1945, cunoscutul regizor Alfred Hitchcock a filmat aspecte din lagărele naziste de la Bergen-Belsen și Buchenwald — tot atâtea dovezi despre ororile comise de naziști. Alături de muniți de cadavre, se pot vedea puținii supraviețuitori, care arată ca niște schelete. Hitchcock a predat, ulterior, filmele Ministerului Informațiilor al Marii Britanii, pentru a servi ca documente acuzatoare. „Imperial War Museum“ deține cinci copii. Societățile de televiziune BBC și ITV selecționează în prezent imaginile pentru a le proiecta în cadrul unor emisiuni viitoare.

ÎNTREVEDERE

Primul-ministru al Greciei, Andreas Papandreu, a primit o delegație a Congresului Mondial Evreiesc, formată din senatorul Michel Dreyfus-Schmidt, președintele secției franceze a C.M.E., Werner Nachmann, președintele Federației Comunităților Evreilor din R.F.G., Joseph Lovinger, președintele Federației Comunităților Evreilor din Grecia, Martin Savitt, vicepreședintele lui „Board of Deputies“ din Marea Britanie, Serge Cwaigenbaum, directorul Filialei europene a C.M.E. Cu acest prilej, premierul grec și-a reafirmat hotărîrea de a lupta pe toate căile împotriva antisemitismului. El a acceptat invitația lui Lovinger de a participa la ceremoniile din 29 aprilie a.c., organizate pentru comemorarea a 40 de ani de la desființarea Federației Comunităților Evreiești din Grecia, de către naziști. Amintim că în timpul Holocaustului 80% dintre evreii greci au fost exterminați în lagărele naziste.

EXPOZIȚIE

În Italia a avut loc vernisajul unei expoziții de litografii și gravuri de Marc Chagall, gru-

La fostul lagăr de exterminare Mauthausen (Austria) a fost dezvelit recent un monument în memoria celor 110 000 de victime asasinat aici de naziști. Jürgen Möllemann, ministru secretar de stat la Ministe-

rate sub genericul „Mesajul biblic“. Cu această ocazie, Pierre Proveyeur, directorul Muzeului Chagall din Nisa, a prezentat volumul „Mesajul biblic al operei lui Chagall“, editat de Jaca Book. Totodată, a fost proiectat un scurt metraj avînd ca subiect viața artistului. La manifestare a fost de față și soția artistului.

STATISTICĂ

Biroul Central de Statistică al Israelului a anunțat, la sfîrșitul anului trecut, că Israelul are o populație de 4 110 000 de locuitori, dintre care 3 407 000 (82,9%) evrei. În 1983, populația țării a crescut cu 78 000, ceea ce reprezintă un excedent de 1,8% (cu 0,2% mai mult decît în 1982). Numărul imigranților s-a ridicat la 15 000, cu 15% mai mult decît în 1982.

ANIVERSĂRI

Prof. Jean Halperin, reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc la UNESCO, a propus acestui organism includerea pe lista de aniversări internaționale pe 1985 a lui Maimonide, cu ocazia împlinirii a 850 de ani de

PE SCURT

tății orașului Strasbourg față de acțiunile extremei drepte din Alsacia, de discriminare împotriva străinilor și a minorităților etnice.

• Ambasadorul Republicii Federale Germania în Israel a donat Asociației fiilor și fiicelor deportaților evrei din Franța un cec în vederea plantării a 7 000 de arbori în memoria celor 7 000 de evrei germani refugiați în Franța și, ulterior, deportați la Auschwitz. Ceremonia a avut loc la ambasada R.F.G. din Tel Aviv.

• În anuarul statistic al Israelului pe anul 5743 se arată

că în anul precedent erau în curs de construcție 65 000 de apartamente, ceea ce înseamnă rezolvarea necesităților populației pe următorii doi ani.

• În cursul anului 1983, 35 000 de libanezi au primit asistență medicală în clinicile israeliene aflate de-a lungul frontierei cu Libanul. Jumătate dintre aceștia erau musulmani.

• La Montreal (Canada) a avut loc „Festivalul cîntecului evreiesc“. 12 candidați au ajuns în finală, producțiile lor fiind selecționate din peste 300 de lucrări prezentate în concurs.

ÎN MEMORIAM

La nașterea marelui învățat și medic evreu, a cărui influență asupra gândirii și culturii universale este remarcabilă. Cu această ocazie ar urma să fie ținute o serie de simpoioane în țările unde marel erudit și-a desfășurat activitatea.

Organizația internațională „B'nai B'rith“ a marcat de curînd 140 de ani de existență. Fondată în 1843, de către 12 emigranți evrei din Germania, această organizație de solidaritate numără, în prezent, 500 000 de membri și are filiale în 48 de țări.

NUMIRE

Lui David L. Wolper, un cineașt care a realizat peste 500 de filme, i s-a încredințat să turneze filmul consacrat ceremoniilor de deschidere și de închidere ale Jocurilor Olimpice de la Los Angeles — ediția 1984, precum și festivităților de premiere. La J.O. din acest an se așteaptă participarea a circa 9 000 de sportivi, pe lîngă 9 000 de antrenori și oficiali.

• La Copenhaga a fost înființat un nou cerc de studii pentru elevi de liceu și studenți evrei, care are în program o mai bună cunoaștere a problemelor iudaismului contemporan.

• Dna Noga Cahana, noul ambasador al Israelului în Danemarca, a fost aleasă ca membră de onoare a organizației WIZO din Copenhaga.

• Zion Suissa, fermier dintr-un moșav din Kfar Aviv (de lîngă Așdod), a obținut un dolevac de o mărime neobișnuită. Acest dolevac are peste 3 m în diametru și cîntărește peste 151,5 kg, întrecînd recordul stabilit de un japonez cu un dolevac cîntărind doar... 105 kg.

AMENAJĂRI PISCICOLE

Amenajările piscicole din Delta Dunării sînt supuse unor importante lucrări de extindere și modernizare, care vor asigura producția mai mari de peste. În Sarica-Ceamurlia și Piața Cărbună se creează noi pepinier piscicole, cu o suprafață de 20 și, respectiv, 240 de hectare. Totodată, în cadrul programului de valorificare a resurselor Delta s-a trecut la compartimentarea amenajărilor piscicole existente, optîndu-se pentru celele de mici dimensiuni, care permit exploatare mai eficientă.

CONECTĂRI LA CALCULATOR

Întreprinderea de Exploatarea Flotei Maritime „Navrom“, „Chimpex“, „Energia“, Întreprinderea Minieră „Dobrogea“ și Circumscripția financiară sînt printre primele unități din Constanța care beneficiază de avansate tehnici de calcul prin serviciile de teleprelucrare. Pentru utilizarea calculatoarelor de distanță, cu ajutorul serviciilor de teleprelucrare, Centrul Teorial de Calcul Electronic de Constanța a înlesnit unităților beneficiare să-și instaleze terminale adecvate, conectate la calculator. mijloacele și metode de prelucrare la distanță a informației vor fi extinse și la alte unități economice din județ.

CONSTRUCȚII

În acest an, în localitățile defulului Argeș vor fi construite 4 000 de apartamente confortabile, în ansambluri arhitectonice moderne, frumoase. Dintre acestea, 445 vor fi înălțate în comune. Se află în stadiul de nisaj noile spitale din Pitești, Cîmpulung și Curtea de Argeș.

SUPLIMENTAR 10 000 DE TONE DE LIGNIT

Aplicînd propriul program de măsuri tehnico-organizatorice menite să asigure folosirea cu randamente superioare a complexelor mecanizate din abatajierii din Voivozi au extras suplimentar din subteran, de la începutul anului și pînă acum 10 000 de tone de lignit. Demersul de consențat este și faptul că în această perioadă eforturile minerilor bihoreni s-au materializat și în punerea în exploatare la Jurteana II, a două abataje frontale cu o capacitate zilnică de 1 000 de tone.

NOU CINEMATOGRAF

În noul cartier de locuințe „Piața Mărăștii“ din Cluj-Napoca s-a terminat, alături de alte dotări comerciale și social-culturale, construcția unui nou cinematograful. Noul edificiu dispune de două săli de spectacole, una de 350 de locuri, alta de 150 de locuri, aceasta din urmă fiind destinată prezentării filmelor pentru copii, celor de scurt metraj sau peliculelor cu caracter documentar-științific.

PRELUCRAREA PIEILOR DE ANIMALE MICI

Ediții covășene au înființat, pentru prima oară în județ, ateliere de prelucrare a pieilor de animale mici, cum sînt cele de iepuri, nutrii, dihori, ovine și caprine. Asemenea tăbăcării au fost amenajate la Ozun, Valea Crișului și Ojula, urmînd ca în acest an, să se înființeze încă două ateliere în orașele Baraolt și Covasna.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

CALLS ON PRESIDENT NICOLAE CEAUȘESCU

MINISTER OF INDUSTRY AND TRADE OF ISRAEL

Nicolae Ceaușescu, President of the Socialist Republic of Romania, received Gideon Patt, Minister of Industry and Trade of Israel on 23 February, 1984. The talk on the occasion passed in a cordial atmosphere.

GENERAL SECRETARY OF THE GENERAL CONFEDERATION OF LABOUR OF ISRAEL

Nicolae Ceaușescu, President of the Socialist Republic of Romania, received on 24 February, 1984, the delegation of the General Confederation

of Labour of Israel, led by Yeruham Meshel, general secretary of the Confederation, member of the Israeli parlia-

ment and of the Secretariat of the Party of Labour of Israel, who paid a visit to this country at the invitation of the Central Council of the General Federation of Trade Unions of Romania.

A cordial atmosphere prevailed during the talk.

FROM OUR COMMUNITIES

PERSONALITIES OF ISRAEL, GUESTS OF OUR COMMUNITY

GIDEON PATT, MINISTER OF INDUSTRY AND TRADE OF ISRAEL

On 24 February, 1984, the Minister of Industry and Trade of Israel, Gideon Patt, accompanied by Mr. I. Mazur, paid a visit to the headquarters of the Federation of Jewish Communities and the Jewish Community of Bucharest, where a friendly meeting took place.

Present were lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, eng. Th. Blumenfeld,

chairman of the Jewish Community of Bucharest and other executive members of the Federation of Jewish Communities. The Embassy of the State of Israel was represented by Mr. Zwi Ravner, Embassy counsellor and other Embassy members.

The talk conducted on the occasion passed in an atmosphere of brotherhood and complete understanding.

YERUHAM MESHEL, GENERAL SECRETARY OF THE GENERAL CONFEDERATION OF LABOUR OF ISRAEL

While visiting Romania, at the invitation of the Central Council of the General Federation of Trade Unions, Mr. Yeruham Meshel, General Secretary of the General Confederation of Labour of Israel, member of the Knesset (Israeli parliament) and of the Secretariat of the Party of Labour of Israel, also visited our congregation.

On Friday evening, during the Divine service of Kabbalat Sabbath, the guest was received officially, at the Choral Temple of Bucharest.

Lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, extended — on behalf of His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, who is in Israel at present, of the Executive Committee of the Federation of Jewish Communities and on his own behalf — a warm welcome to Mr. Yeruham Meshel and his wife, to the Ambassador of the State of Israel and Mrs. Zwi Brosh, to Mr. Shmuel Solar, member of the trade union delegation of Israel and to the members of our community, present at the Divine service and the reception of the distinguished guests.

Mr. Yeruham Meshel, conveyed in his speech, greetings of the Histadrut, and good wishes of all our brothers living in the Holy Land.

The distinguished guest expressed his satisfaction at the outcome of his visit to Romania, at the honour of having been received by President Nicolae Ceaușescu and emphasized the good relations that exist between Romania and Israel, as also the prospects for their steadfast development.

Referring to the Jewish community of Romania, Mr. Meshel said that this active community is known to him from what he was told by many guests come from Israel and from many other countries who had warm words of praise. The fact that this community is headed by a leader like Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, outstanding personality of contemporary Jewish life ensures that the Jewish community of Romania special viability and brilliance.

After Kabbalat Shabat, a successful Oneg Shabat occurred in honour of the guests, where members of Israel embassy, forehead His Excellency Mr. ambassador and Mrs. Zwi Brosh took also part in.

On 26 February, 1984, the Histadrut delegation, headed by Mr. Yeruham Meshel visited the Museum of History of the Jewish

Communities and the „Amalia and Chief Rabbi Dr. Moses Rosen“ old people's home. The guests expressed on each occasion their satisfaction at what they had seen and their admiration for the scope of Judaic social and cultural activity carried on by the Federation of Jewish Communities, under the immediate guidance of His Eminence, the spiritual leader of our community.

In the evening, the distinguished guests, together with His Excellency the Ambassador of the State of Israel and Mrs. Zwi Brosh, Mrs. and Mr. Zwi Ravner, counsellor, Mrs. and Mr. Armand Lavon, First Secretary of the Embassy, and other members of the Embassy of the State of Israel, as also a large public attended a show given in their honour by choirs and orchestras of the Talmud Torah courses.

The president of Jewish Community of Bucharest, eng. Th. Blumenfeld, presented the guests' personality and addressed them in the name of Bucharest's Jews a warmly wish of well and peace.

The Abramovici quintet — Avi and Victoria Abramovici, husband and wife and their three most gifted sons Daniel, Gabriel and Mihael — left an exceptional impression on one and all.

In conclusion of this wonderful Jewish evening, Mr. Yeruham Meshel expressed in his speech his deep emotion and defolowed the whole programme and congratulated all formations for their fine performances.

I noted with delight the enthusiastic reaction of the public to the guest's statement namely that he had never seen such an overflow of talent and deep Jewish feeling in the Diaspora, as he has seen in our young Talmud Torah students, in all those to contribute to the continuity of Judaism. Mr. Meshel promised solemnly that he will make known in Israel what he had seen and experienced here and will also thank the state bodies of Romania for the understanding they show towards the Jewish congregation.

It was an evening that happily concluded a happy visit. We all regretted the absence from our midst — being in Israel — of His Eminence, the one through whose fervour all this has been achieved. This was also stressed by the guests in their discussions.

There was a warm, unforgettable atmosphere throughout the show.

LECTURES

BUCHAREST

„JEWS—PIONEERS OF WAYS IN MODERN SCIENCE“

The characteristic trait of Zoltan Termer's lecture was his endeavour to provide more than just a listing of dates and names in the history of modern science. The lecturer placed recent Jewish contributions in a long cultural tradition, within the context of land vocation of the people of the Book. Thus, the massive Jewish presence in science this century, is a fact that can be explained and is not at all surprising. It is a fact that expresses the valuation always enjoyed — in the midst of our people — by the intellectual elite, as it is known that the sole aristocracy known and acknowledged by Judaism has been the aristocracy of the spirit.

The speaker dwelt only on some of the peak domains — physics, biology and cybernetics.

The lecturer referred, one by one, to the role played in building up new physics by the great achievements of some Jewish physicists like Albert Einstein, Jacob Francis, Niels Bohr, Herman Minkowski, Max Born, Gustav Hertz, Arnold Sommerfeld. Two of them, Bohr and Sommerfeld are the creators of the atom model, which with some improvements is valid to this day.

The Jewish physicists Lise Meitner, Otto Frisch and Leo Szilard played an important role in the discovery of nuclear fission, which meant that man conquered nuclear energy. Other Jewish names written down in the history of the atom are: Edward Teller, Eugen Wigner, Robert Oppenheimer, Otto Stern, Rudolf Peierls, Piotr Kapița, Felix Bloch, Samuel Goudsmit and others.

The Jews stood out also in other spheres of physics: the achievement of the laser (A. Kastler, T. Maiman), physics of plasma, of low temperatures etc. Likewise, the Jews made a decisive contribution to the substantiation of modern genetics.

The lecturer then dwelt at length on cybernetics, science which left its deep mark on this epoch, and recalled the personality of the one who laid the foundations of cybernetic science, the great Jewish mathematician Norbert Wiener and also of John von Neumann.

In conclusion, eng. T. Blumenfeld, chairman of the Jewish Community of Bucharest, who presided over this cultural evening, emphasized the special value of the lecture, the conscientiousness and thoroughness with which Zoltan Termer prepared his documented lecture, the elevated value of the lecture.

„NEO-NAZISM“

The lecture on „Neo-nazism“, held by publicist I. Fintinaru, in Bucharest on 14 February, 1984, referred to its noxious presence on the western political scene, that worries and alarms democratic public opinion and, most naturally the Jews, the people that suffered most from fascism.

Asking the obvious question: how is a resurrection of fascism possible, after its defeat in 1945, the lecturer listed a whole series of decisive factors, including economic crisis, unprecedented unemployment, degradation of high moral values, cold war and its corollary, the arms race.

One of the main propaganda lines of neo-nazism is the attempt of rehabilitating fascism and, in this way, negating

the crimes committed by them, one of the telling examples being the campaign of denying the existence of extermination camps, of gas chambers, of the scope of the Holocaust.

One of the primordial orientations of neo-nazism is hatred of Jews, „legitimation“ for adversity and fight against non-Jews, against democracy and peace, slope on which Hitler's successors reach terrorism. Anti-Jewish slogans of the nazi chiefs led to the crimes on Rue Copernic and Rue des Rosiers in Paris, in Antwerp, Vienna, West Berlin, whose outcome were dead and wounded Jews and non-Jews.

We, the Jews, are in duty bound to be in the front ranks of this fight, showing — as His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen said — „tolerance to toleration, intolerance to intolerance!“.

In conclusion, lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, thanked the lecturer for his exposition that broached in an interesting and documented way a highly topical question.

BACAU

Professor Marc Clarian held a lecture on the well known writer Mendele Moher Sforim, on 12 February, 1984. The lecture was accompanied by readings from the works of the classic of Yiddish and Hebrew literature, that were recorded by the much appreciated artist of the Jewish State Theatre, Bebe Bercoici. Eng. I. Wenger, chairman of the community, thanked the lecturer for his instructive and pleasant lecture.

JASSY

On 18 February, 1984, in the presence of a large public, at the headquarters of the Jewish Community of Jassy, professor Nathan Saim held a lecture on „Manuscripts from the Dead Sea“. Dr. Simon Cautman, chairman of the community, thanked the lecturer for the documented and attractive exposition.

I. KARA

BRAȘOV

On 19 February, 1984 professor Marc Clarian lectured on „Pages from the history of modern Hebrew literature“. The lecture was much appreciated by those present.

CLUJ-NAPOCA

A large public listened to professor Haim Riemer on 19 February, 1984, who spoke on „Isaiah — Topicality of a prophet“. Dr. N. Kertesz, chairman of the local community, presided at the meeting.

DEVA

Publicist G. Iosub spoke on 24 February, 1984, on „Jewish Humour“, creating among the public a suitable atmosphere for the theme presented.

ORADEA

Professor Dr. David Rimer held a lecture on 12 February, 1984, on „Leaders of the Talmud“. Richly documented, the lecture was received with keen interest by a large public. Dr. Ernest Fried, chairman of the Jewish Community of Oradea, pointed to the high yet most accessible level of the lecture.

דיעות פון אונזערע קהילות

בוקארעשט

דעם 7טן פעברואר האט דער אינזש. דן רענענ-טרייב געהאלטן דעם פארטראג: „די נעשיכטע פון וויזשניץ“.

דער פובליציסט י. פינגינאר, האט דעם 14טן פעברואר די געזעצט איבער דער אקטועלער טעמע, „דער נעאנאציזם“.

פראראעא

דעם 12טן פעברואר די. האט פראא. דור רימער געהאלטן דעם פארטראג: „די נדולים פונעם תל-מוד“.

באקוי

דעם 13טן פעברואר די. האט פראא. מארק קלאריא, געזעצט איבער „מטענעלע מוכר - ספ-רים דער זידע פון דער יידישער ליטעראטור“.

יאס

שבת דעם 18טן פעברואר די. האט פראא. נתן שאים געהאלטן דעם פארטראג, „די מאנוסקריפטן פון ים המלח“.

בראשאָוו

דעם 19טן פעברואר, האט אין דער הינער קהילה, דער פראא. מארק קלאריא געזעצט איבער „בלע-טלעך פון דער נעשיכטע פון דער מאדערנער בע-ברעישער ליטעראטור“.

זונטיק דעם 26טן פעברואר די. האט זינגיס-מונד ווייס געהאלטן דעם פארטראג: „די נעשיכטע פונעם גויסן יידישע מאגעטן און מסכעות“.

אין דעם זעלבן טאג האט דר י. מאי געהאלטן א פארטראג איבער „זענענדיג טעמעס“.

ס'איז כדאי צו באטאנען אז די פירערשאפט פון דער הינער קהילה, ארגאניזירט זעכסטער זעלן פאלקלאר.

דעווא

דעם 24טן פעברואר די. האט דער פובליציסט ג. יאסוב געזעצט איבער „ידישן הומאר“.

קלוזש

דעם 16טן פעברואר האט א פיליזאפיקער עולם אויסגעהערט דעם פארטראג פון פראא היים רי-מער „שיהו-די היינטצייטיקייט פון א נביא“.

משכנס אדר

געפילן, וואלנס, מ'הימל פארשטיקלן, און צווייגן, ווי הענט פון מתפללים, זיך שמרען און ווענדן דעם בורא א געבעט א שטומען, דער פרייגט זאל קומען, און ברענגען א הימל א העלן.

טבת, שבט, חשוון, שווערע, נאר ראש חודש אדר, הויבט זיך אן ווארפן אן אדרע. ס'נאך ווינטער, ווינטן בייער בלאזן,

ר' זאגט זיך נישט אפ פון ירגון, אבער ס'איז שוין צו ענדע זיין מאכט די געפרוירענע, פון אונטער די שנייען, שפארצן שוין זומען, פארזייעט פאראירן,

לעאָ שאַדאָך

דאָקומענט וועגן היטלערישע גאז-קאמערן

א זאמלונג דאָקומענטן וועגן היטלערישע גאז-קאמערן אינטערן נאמען „נאציאנאל סאָציאליסטישע מאַכען - מאַרדן דורך ניפטיגע גאזן“, איז פארעפנטליכט געוואָרן אין מערב-דייטשלאַנד, אין קאמף געגן די אומאפהערליכע פרוואווען צו פאר-ליקענען דאָס אומגעזענען מיליאָנען נאצי-קרבנות אין די היטלערישע קאמערן מיט ניפטיגע גאזן - איז באַריכטעט געוואָרן דורכן אירוישן וועלט-קאָנגרעס, דאָס בוך איז די ערשטע סיסטעמאטישע זאמלונג פון דאָקומענטן און רעפארטן פון עדות וועגן די שוידערליכע נרוויזאמקייטן פון די היטלע-רישע מערדער, וועלכע האָבן אומגעבראַכט מי-ליאָנען פון זייערע קרבנות אין די קאמערן מיט ניפטיגע גאזן - טייטש מיט דער פאַרשוונג-איגט-מיטט פאַר אירוישע ענינים ביים אירוישן וועלט-

קאָנגרעס. די זאמלונג פון דאָקומענטן און רע-פארטען איז צונויפגעשטעלט געוואָרן דורך פיר און צוואַנציג פאַרשער אין מערב-דייטשלאַנד, יי-ראַל, פראַנקרייך, פּוילן, עסטרייך און האַלאַנד, וועלכע ניבן זיך אַפּ מיט דער נעשיכטע פון די בעסטאָלישע פאַרברעכנס פון היטלערישן „דריטן רייך“.

די זאמלונג איז פארעפנטליכט געוואָרן ניט נאָר פאַר היטלערישע צוועקן, נאָר אויך פאַר בא-עמפן יעדן פרוואו פון די פארטיידיגער פון הי-טלערישן „דריטן רייך“, וועלכע האַלטן נאָך אַלץ אין ליקענען דעם שוידערליכע פאַקט, אז די נא-ציס האָבן אומגעבראַכט מיליאָנען פון זייערע קר-בנות אין די קאמערן מיט ניפטיגע גאזן.

דיעות פון דער יידישער וועלט

קריגס-פארברעכער

חסידים

אין זיין בוך „א בעל-בית ערנעצווין“, מיט פאַר-טרעטן און חסידישע לעגענדעס, וואָס איז דער-ניגען אין דעם ניו יאָרקער פאַרלאַג „סאָמיט בוקס“ שטעלט זיך אַפּ דער באַקאַנטער שרייבער אַלוי וויזעל אויף די חסידים פונעם בעל שם-טוב, וואָס האָבן מיטגעוויקט אינעם פאַרשפּרייטן דעם חסידים אין מרח - איראַפּע.

באראטונג

אין מעץ (פראנקרייך) איז פאָרעקומען א באראטונג פון די דירעקטאָרן פון די יידישע שולן, ארגאניזירט פונעם איראָפּעיִשן פאַרבאַנד פון די יידישע שולן. סע זענען באהאַנדלט געוואָרן פאַרשידענע טעמעס, צווישן וועלכע: די יידישע שולע אין די קליינע קהילות, און „אָאן די שול אויסוויקלן דעם יידישן חינוך פון דער זינגט, אָבער אויך פון זייערע משפּחות?״

פטירה

אין ניו יאָרק איז אין עלטער פון 102 יאָר נפטר געוואָרן, הרב ד׳ר מרדכי קאַפּלאַן ז׳ל, א גרויסער לעמקער, וועמענס שריפטן האָבן געהאַט א גרוי-סע ווירקונג אויף דער יידישער וועלט. איינע פון זיינע וויכטיקסטע ווערק איז: „יודישקייט אַטס ציוויליזאַציע“ וואָס איז דערשינען אין 1934, און אין וועלכן ער דרוקט אויס זיין סודוסידיקע פילאָזאָפּישע אָנשוונג. ד׳ר קאַפּלאַן איז געווען פראָפּעסאר אין ירושלים׳ער העברעישן אוניווער-סיטעט.

פראָצעס

דער געריכט פון רוים האָט פאַרשפּט צוויי אַר-טאָליענישע זשורנאַליסטן איינעם צו 8 און דעם צווייטן צו 6 חדשים תּפּיכה, ווייל זיי האָבן פּובלי-קירט אין דער צייטונג „דזשיאָרנאַלע ד׳איטאַליאַ“ אַן אזוי גערופּענעם אַנאַלימען בריוו אין וועלכן ס׳ווערט געלויבט דער גענאַסידי.

צערעמאָניע

אין דער גרויסער שיל פון אנטווערפן (בעלגיע) איז פאָרעקומען א צערעמאָניע וואָס האָט אָפּגע-מערקט 175 יאָר זינט ס׳איז געשאפן געוואָרן די צענטראַלע קאָנסטיטוציע אין בעלגיע. ביי דער פּיערלעכקייט וואָס איז געוויזן געוואָרן אין דער טעלעוויזיע זענען אָנוועזנד געווען אָנגעזענע פּערזענלעכקייטן פונעם עפּטלעכען לעבן אין בעל-גיע. אן ענלעכע צערעמאָניע איז פאָרעקומען אויך אין דער גרויסער שיל פון ברויסעל.

מוזיק

די שיל פון געבויגן (ד.ד.ר.), איז נישט לאנג פארוואנדלט געווארן אין א מוזיק פון יידישער קונסט. די שיל וואס איז איבערגעבויעט געווארן געוויקט מיט 125 יאָר, איז געווען די איינציקע אין צענטראַל דייטשלאַנד וואָס איז געבליבן א נישט צעשטרעטע כּשעת דעם נאַציסטישן פאַרנאַס אין דער „קרישמאַל נאכט“ פון נאָוועמבער 1938.

דיעות פון דער יידישער וועלט

קריגס-פארברעכער

ישראל האָט געפאַדערט ביי דער רעגירונג פון די פ.י.ש.א. זי זאָל אויסליפּערן דעם קריגס-פאַר-ברעכער דזשאַן דעמייאניק, וועלכער האָט בישט דער צווייטער וועלט - מלחמה באַפּוילן אומ-צוברענגען טויזנטער יידן אין טרעבלינקער לאַ-גער. די אמעריקאַנער מאַכט אָרנאַנען האָבן מס-כים געווען און האָבן באַפּוילן ארעסטירן דעם פאַרברעכער.

אין ארגענטינע

צווישן די איבער 10 דעפּוטאטן יידן וואָס זע-נען אויסגעוויילט געוואָרן אין ארגענטינער קאָנ-גרעס מצד דער רעגירונג פארטיי פונעם נייעם ארגענטינישן פרעזידענט ראול אַלפּאַרעס, גע-פונט זיך אויך דער לידער פונעם אַרמאַפּאָלן בלאַק, צעזאַר יאַרזאַבאָוסקי, וועלכער שטאַמט פון אן אַלמטער יידישער משפּחה וואָס האָט געגרינדעט נייע אַרמאַשפּטן נאָך צוריק מיט 120 יאָר אין דער פראַווינץ ענטרע ריאַס.

„רײַ געשיכטעס“

אין ישראל „איז דערשינען לודאָוויק ברוקש-טיינס בוך „שלש היסטאָריעס“ (רײַ געשיכטעס) די נעשיכטעס וואָס האָבן א היסטאָרישן אינהאַלט, זענען דערשינען געוואָרן די טיטלעך: „רבינו יעקב דע אַרלעאַן“, „מרדכי׳ס ספר“ און „דער רב, דער צאָר און די אַמונה“.

דאָס בוך „רײַ געשיכטעס“, איז באַוויינט גע-וואָרן מיט א פרעמיע פונעם פאַרבאַנד פון די שריפטלעכער פון ישראל.

א בוך

אין מערב - דייטשלאַנד איז דערשינען דאָס בוך „כרי ס׳זאָל נישט רינגען קיין אומשולדיק בלוט“, פון פּיליפּ האַללע, דער מחבר דערצוילט וויאזוי ס׳זענען געראטעוועט געוואָרן 5000 יידן דורך די איינווינער פונעם דאָרף שאַמבאַן (פראַנ-קרייך). די דעציסיווע היף איז געקומען מצד דער הינער רעפּובליקער מירד, דורך די נלחים אנדרע טראַקעט און מוזען דאָנעל. דער לעצטער איז אנטדעקט געוואָרן דורך דער געשטאַפּאַ, און איז אומגעבראַכט געוואָרן אין מאַריאנעט.

מדינת ישראל האָט באַוויינט דעם נלח אנדרע טראַקעט מיט דער מעדאַליע: „הסידי אומות העו-לם“, און „פאַסט מאַרטעס“ אויך דעם נלח מר-זען דאָנעל.

זכרונות

פיער בלאַך, דער פרעזידענט פון דער אינטער-נאַציאָנאַלער ליגע קעגן ראַסיוס און אַנטיסעמי-טיים (פּיראַ) האָט פאַרעפּנטלעכט נישט לאַנג א באַנד זכרונות מיטן טיטל: „ביז אין לעצטן מאָג“.

דאָס בוך איז אן עדות פון די סאַפּון וואָס די דע-מאָקראַטישע כּוחות האָבן געפירט לענגאַויס אן האַלבן יאַרהונדערט קעגן ראַסן האַס און פאַרפאַל-גונגען קעגן יידן. דאָס בוך פאַרענדליכט זיך מיט דער פאַלגענדער דעקלאַראַציע: „איר וועלע קעמפן ביזן לעצטן טאָג מיט דער נידעריגסטער יעדע תּיה“

תורה געדאנקען פון ליובאוויטשער רביס רייד

אין חומש ויקרא דערט זיך בעיקר וועגן עבודת הקרבנות וואס איז איינע פון די הויפט עבודות אין משכן און בית המקדש.

די תורה איז אן אייביקע, ד"ה אז אין די דריי נים פון תורה און אפילו אין די דערצייילונגען פון תורה, קען יעדער איד סיי א מאן סיי א פרוי, אין יעדע צייט און אין יעדן אָרט, געפינען אַנױוּ-זונגען פאר זיין טאָג טעגלעכע לעבן וואָס ער דארף יא טוען און וואָס ער דארף נישט מאַן.

אזוי איז עס כּוּנּוּג ער אַלע ענינים פון תורה און באַזונדערס זײַנען נױגע יעדן אידן אין אַלע דר-רות די הוראות פון תורה כּוּנּוּג דעם בית המקדש און דער עבודת אין אים. דער ציל פון „ועשה לי מקדש“ אז אידן זאָלן מאַכן א בית המקדש, איז צוליב „ושכנתי בתוכם“ (שְׁנון רבים), אז דער אייבערשטער זאָל רוען און זײַן אידן יעדן און זײַן האַרצן און אין זײַן הויז, כּמילא, אז אפילו איצט, ווען „ומפני תמינתי“ צוליב אונזרע זינד, איז דער נשמותדיקער בית המקדש הובט גע-וואָרן, איז אָבער דורך דעם וואָס א איד „בויעט“ זײַן הויז, און ער פירט זיך אויף אין זײַן פאמיליען, לעבן, און אן אופן פון מדינת הויש, איז ער זיכער אז די דאָזיקע אויפפירונג וועט פועל זײַן אַמחילה אויף די זינד פון אַמאָל, און זײַן הויז וועט זײַן א „מקדש“, אן אָרט וואו עס וועט זײַן ושכנתי בתוכם – וואו די שכונה וועט רוען און דאָס וועט אויך ברענגען די כּרִבּוּת און אַלע זײַן געניטקייט זײַן.

ווי דערמאָנט איז עבודת הקרבנות געווען פון די עיקר דייער עבודות אין בית המקדש. עבודת הקרבנות האָט זיך יעדן טאָג אָנגעהויבן און זיך געשלאָסן מיטן קרבן תמיד, דעם קרבן תמיד האָט מען דארף מקריב געווען צוויי מאל יעדן טאָג, איין מאל נאָנט פרי פאר אַלע קרבנות און דעם צווייטן מאל פארנאכט, נאָך אַלע קרבנות. דער קרבן תמיד לערנט אונז אז דער סדר תמיד די דער געוויינלעכער סדר אין, אז א איד מוז נישט ברענגען און פארברענען אויפן מזבח זײַן

אונטערן נאָמען פון דער רומענישער קאָמוניסטישער פארטיי פון דער רומענישער רעפובליק ניקאָלאַע טשאַושעסקו און איבערנעמען זײַן גרויס דעם פרעמיער פון ישראל.

ס'איז פאַרענטווען א מינונגס אויסטויש איבער דער עוואָלוציע פון די באַצײַונגען צווישן רומע-ניע און ישראל, ביידע צדדים אונטערנעש-טראַכן די עקזיסטירדיקע מעגלעכקייטן אויף צו אנטוויקלען די האַנדלס באַצײַונגען צווישן ביידע לענדער. בשעת דעם צוזאַמענטרעף, זענען בא-שמועס געוואָרן א ריי אקטועלע פאַרבאַלעמען פו-געם היינטיקן אינטערנאַציאָנאַל לעבן און בא-זונדערס איבער דער עוואָלוציע פון דער לאַגע אינעם מיטעל-מזרח.

פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי די בעסטע ווינטשן און דערפאַל אין זײַן עטימיקייט.

אינעם געשפּרעך זענען באַרירט געוואָרן פּראַ-בלעמען כּוּנּוּג די באַצײַונגען צווישן ביידע לענ-דער און פעלקער, און ס'איז אויסגעדרוקט געוואָרן דער ווילן אויף צו אַנטוויקלען און פאַרפּעס-טיגן אויך אויף ווייטער די באַצײַונגען. ס'זענען באַרירט געוואָרן אויך אייניקע אינטערנאַציאָ-נאַלע פאַרבאַלעמען אויפן סדר-הויב, אונטערשריכ-דיק די דאָלע און פון די סינדיקאַטן און פונעם אר-בייטער-קלאַס אין קאמפּ פאר אַנטוואָפּענגען און שלום. ס'זענען באַשמועסט געוואָרן אויך די פאַרבאַלעמען פונעם מיטעלן- מזרח און דעם אופן אויף וועלכן דער קאָנפליקט קאָן געלייזט ווערן מיט פּרודיעלעכע מיטלען דורך פאַרהאַנדלונג-גען.

אויפנאמעס ביים פרעזידענט פון רעפובליק ה' ניקאָלאַע טשאַושעסקו

דאָנערשטיק דעם 23סטן פעברואר האָט דער פרעזידענט פון דער סאָציאַליסטישער רעפובליק רומעניע, ניקאָלאַע טשאַושעסקו אויפגענומען דעם ה' נדעוון פאָט, מיניסטער פאר אינדוסטריע און האַנדל פון מדינת ישראל.

אין דעם געשפּרעך וואָס איז פאַרענטווען אין א פריינדלעכער אַטמאָספּערע, האָט דער נאָסט גע-דאַקט פאר דער אויפנאמע און איבערנעמען דעם פרעזידענט ניקאָלאַע טשאַושעסקו א מעסאַזש מיט די בעסטע ווינטשן צו דעם פרעמיער מיניסטער פון מדינת ישראל ה' יצחק שמיר.

דער פרעזידענט ניקאָלאַע טשאַושעסקו האָט גע-גער-טראַקטעמאַר פון דער רומענישער קאָמוניסטישער פארטיי פון דער רומענישער רעפובליק ניקאָלאַע טשאַושעסקו אויפגענומען א דעלעגאַציע פון דער „הסתדרות“ פון ישראל אונ-טער דער אָנפירערשאַפט פון ירוחם משל, גענעראל-טערקעמאַר פון דער „הסתדרות“ און מיטגליד צו-דער כנסת, וואָס האָט געמאַכט א באַזוך אין רו-מעניע, אויף דער איינלאַדונג פונעם צענטראַל ראַט פון די סינדיקאַטן אין רומעניע.

מיט דער געלעגענהייט איז אינעם געשפּרעך וואָס איז פאַרענטווען אין א פריינדלעכער אַטמאָס-פערע, האָט ה' ירוחם משל איבערגעגעבן דעם ה' טשאַושעסקו א גרויס מיט די בעסטע ווינטשן צו דעם פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי פון ישראל, ה' ישמעל פּעם.

דערויגענערלאַך סעקרעטאַר ניקאָלאַע טשאַושעסקו האָט געדאַקט און האָט פון זײַן זײַט געווענדעלעך דעם

פרייטיק דעם 24סטן פעברואר האָט דער גע-נעראַל-טערקעמאַר פון דער רומענישער קאָמוניסטישער פארטיי, ניקאָלאַע טשאַושעסקו אויפגענומען א דעלעגאַציע פון דער „הסתדרות“ פון ישראל אונ-טער דער אָנפירערשאַפט פון ירוחם משל, גענעראל-טערקעמאַר פון דער „הסתדרות“ און מיטגליד צו-דער כנסת, וואָס האָט געמאַכט א באַזוך אין רו-מעניע, אויף דער איינלאַדונג פונעם צענטראַל ראַט פון די סינדיקאַטן אין רומעניע.

מיט דער געלעגענהייט איז אינעם געשפּרעך וואָס איז פאַרענטווען אין א פריינדלעכער אַטמאָס-פערע, האָט ה' ירוחם משל איבערגעגעבן דעם ה' טשאַושעסקו א גרויס מיט די בעסטע ווינטשן צו דעם פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי פון ישראל, ה' ישמעל פּעם.

דערויגענערלאַך סעקרעטאַר ניקאָלאַע טשאַושעסקו האָט געדאַקט און האָט פון זײַן זײַט געווענדעלעך דעם

פרייטיק דעם 24סטן פעברואר האָט דער גע-נעראַל-טערקעמאַר פון דער רומענישער קאָמוניסטישער פארטיי, ניקאָלאַע טשאַושעסקו אויפגענומען א דעלעגאַציע פון דער „הסתדרות“ פון ישראל אונ-טער דער אָנפירערשאַפט פון ירוחם משל, גענעראל-טערקעמאַר פון דער „הסתדרות“ און מיטגליד צו-דער כנסת, וואָס האָט געמאַכט א באַזוך אין רו-מעניע, אויף דער איינלאַדונג פונעם צענטראַל ראַט פון די סינדיקאַטן אין רומעניע.

מיט דער געלעגענהייט איז אינעם געשפּרעך וואָס איז פאַרענטווען אין א פריינדלעכער אַטמאָס-פערע, האָט ה' ירוחם משל איבערגעגעבן דעם ה' טשאַושעסקו א גרויס מיט די בעסטע ווינטשן צו דעם פרעזידענט פון דער ארבייטער פארטיי פון ישראל, ה' ישמעל פּעם.

דערויגענערלאַך סעקרעטאַר ניקאָלאַע טשאַושעסקו האָט געדאַקט און האָט פון זײַן זײַט געווענדעלעך דעם

פרעזענטלעכקייטן פון ישראל האָבן באַזוכט אונזער השלה

פרייטיק דעם 24סטן פעברואר האָט דער מיניס-טער פאר אינדוסטריע און האַנדל פון מדינת ישראל ה' נדעוון פאָט און דער באַנלייטונג פון ה' י-מא-זור, געמאַכט א באַזוך אין אונדזער השלה, ווו ס'איז פאַרענטווען א פריינדלעכער צוזאַמען-טרעף.

ס'זענען בייגעווען דער גענעראַל-טערקעמאַר פון דער פּעדעראַציע פון די יודישע הקהלות אין רו-מעניע ה' אדווו עמיל שעכטער, דער פרעזידענט פון דער בוקאַרעשטער יודישער הקהלה אינזש. טעאָ-דאר בלומענפעלד, און אנדערע מנהיגים פון דער פּעדעראַציע. מצד דער אַמבאַסאַדער פון מדינת ישראל איז אָנוועזנד געווען דער ראַמטעכער ה' צבי רבנר און אנדערע מיטגלידער פון דער אַמב-סאַדע.

פרייטיק דעם 24סטן פעברואר האָט דער מיניס-טער פאר אינדוסטריע און האַנדל פון מדינת ישראל ה' נדעוון פאָט און דער באַנלייטונג פון ה' י-מא-זור, געמאַכט א באַזוך אין אונדזער השלה, ווו ס'איז פאַרענטווען א פריינדלעכער צוזאַמען-טרעף.

ס'זענען בייגעווען דער גענעראַל-טערקעמאַר פון דער פּעדעראַציע פון די יודישע הקהלות אין רו-מעניע ה' אדווו עמיל שעכטער, דער פרעזידענט פון דער בוקאַרעשטער יודישער הקהלה אינזש. טעאָ-דאר בלומענפעלד, און אנדערע מנהיגים פון דער פּעדעראַציע. מצד דער אַמבאַסאַדער פון מדינת ישראל איז אָנוועזנד געווען דער ראַמטעכער ה' צבי רבנר און אנדערע מיטגלידער פון דער אַמב-סאַדע.

מיט דער געלעגענהייט פון זײַן באַזוך אין רו-מעניע, אויף דער איינלאַדונג פונעם צענטראַל ראַט פון די סינדיקאַטן פון דער ס.ר. רומעניע, האָט דער גענעראַל טערקעמאַר פון „דער הסת-רות“ מיטגליד פון כנסת, און פונעם סעקרעטאַ-ריאט פון דער ארבעטער פארטיי פון ישראל, בא-זוכט אויך אונדזער הקהלה.

פרייטיק אונדזער הקהלה – שבת איז ער אַפּי-ציעל אויפגענומען געוואָרן אין בוקאַרעשטער באַ-ראַע-טעפּל.

אין נאַכען פונעם הרב הראשי ד"ר רוד משה ראָזען שליט"א, וואָס געפונט זיך איצט אין ישראל, אין נאַמען פון דער פּרעזענט פון דער פּע-דעראַציע, און אין זײַנעם זעלבסט, האָט דער גע-נעראַל-טערקעמאַר פון דער פּעדעראַציע פון די יודישע הקהלות אין רומעניע זי. אדווו עמיל שעכטער באַרירט מען חשבון אַלסא, זײַן פּרוי, דעם אַמבאַ-סאַדאַר פון מדינת ישראל, און די אנדערע מיטגליד-ער פון דער דעלעגאַציע. אין זײַן ענפּער-וואָרט, האָט ה' ירוחם משל געבראַכט דעם גרויס און די בעסטע

צום 25סטן געבוירן טאָג פון אונזער קלאַסיקער שלום-עליצער א נגידישע פרעזשעניצע

וואָס זאָל איך דיר זאָגן היינט? דעם קאַפּטן פאַרענען, א נגיד זאָל מען זײַן!

אַקעגן וואָס איז געקומען צו רייד?

געווען ביים נגיד. דערלאַנגט צום טיש א פּרעזשע-ניצע, ווישט שייך צו זאָגן – א נאָרד!

פּטור! נישט אין דאָרטן? מיט פּלעטערלעך?

נישט שייך צו זאָגן – טעם גו-עדן!

געגעסן?

פּטור! וואָס פאַר א מחתו?

פון וואַגען זשע ווייסטע?

מ'זעט נישט! א מחתו צו קומן פון דער ווייסן!

צענייט אין מויל ווי א פּוטער!

נגידים – וואָס פּעלעט זײ?

קאַפּ ווייטק! כּוּוואָלט וועלן זענן היינט...

נמ... נמ... זאָלסט אַמאָל מאַכן א פּרעזשעניצע...

טאַקע? א קליינע שנה!

פאַרוואָס נישט? איינמאַל אין לעבן!...

משוגע – וואָס?

נמ... הלשם מיר דאָס האַרץ, היינט!...

א מיר א פּרעזשעניצע, זע...

פּטור! פון וואָס זאָל איך ווייסן?

טאָ וואָסזשע רעדסטע? ערשטענס לייגן זײ אריין, די נגידים, ווער ווייס וויפל פּוטער!...

מילא, איז אָן פּוטער, אבי א פּרעזשעניצע!

א – צורה! היינט מילך?

א – מילא, איז אָן מילך, אבי א פּרעזשעניצע!

גוט! אָבער אייער? אן אייער קאָך מען דאָך נישט מאַכן א פּרעזשעניצע!

אייער? אווו שטייט דאָס, אייער? מע צעשלאָגט זײַן אי און מע מאַכט א פּרעזשעניצע.

געוועלעט! אווו עמט נעם! געווען איין איי, אוועק א האַלבער זעלבסט אויף געפיעלען און אַכטל פון דעם ווייסל אויף די חלות.

נא, נא! אז די ווייסל געפיעלסט נאך פון וואָס צו פּרעזשעניצע!

פון וואָס? פון דער קושיפיקע? א האַלבע איי!

איך ווייס ביזט דאך פעע א באַלעבאַסטע!

א באַלעבאַסטע! סידן מיט מעל אביסל?

זאָל זײַן מיט מעל, אבי א פּרעזשעניצע.

אווו נעמט מען?

עט אביסל מעל אויך א זאך?

איך א זאך... סידן רעטשענע?

זאָל זײַן א רעטשענע אבי א פּרעזשעניצע.

א צורה! סידן מיט א ציבעלע?

זאָל זײַן מיט ציבעלע, אבי א פּרעזשעניצע.

א שיינע פּרעזשעניצע! מיט וואָס באַשירט?

נעם די סקאווערדע?

שמיר מיט וואָס די ווייסל, אבי א פּרעזשעני-צע.

נע דיר א פּרעזשעניצע! אָנגעשפּאַרט דער יצר – הרע!... געזען ביים נגיד...

דער נגיד זאָל זיך אָפּשניידן דעם נאָז, דאָרף נעם אייך שניידן דעם נאָז...

אַבוזאָנע! נעם! נא! דיר א פּרעזשעניצע פּלו-צײַל!... גיי וואַש יאָר, שייט פאַרטיק די פּרעזשע-ניצע!

שייט פאַרטיק די פּרעזשעניצע? אָט אווי היינט, האָב איך דיר לויב... די נגידים מיינען – נאָך כּײַ זײַן פּראָן פּרעזשעניצע... אן איידעלעך מאַכל!...

עס שטעמט – א חיות...

גוט היינט! איך וואָלט אַלע טאָג עפן פּרעזשעני-צעס.

הערסטע היינט, וואָס כּוּוואָלט דיר זאָגן... נמ... נמ... דיין פּרעזשעניצע זאָל נאָר נישט דאָס... פעעס וועלעך, ווינציק זאָל און קלעביק. נמ... נמ... זאָלסט מיר מוהל זײַן, נמ... נאָט זאָל מיר נישט שטראָפּן פאַר די רייד... הלשות, טפול! דער שוואַר-צער יאָר ווייסט זײַ, די נגידים, און וואָס זײַ קאַכענען זאָך!...

